

BERGEN
KOMMUNE

Byrådsleders avdeling
Bergen brannvesen

Til mottakere

Vår referanse: 2019/102732-2
Saksbehandler: Kjartan Furnes
Dato: 2. januar 2020

Brannvesenets uttalelse vedr. Årstad - Gnr 160 bnr 410 m.fl., Schweigårds vei - Varsel om utvidet plangrense

Planområdet er planlagt utvidet fra ca. 6,8 daa til ca. 8,2 daa, for å øke antallet nye boligbygg fra to til tre og for å sikre frisiktsoner på grunn av adkomst til renovasjon og parkering via Bendixens vei.

Basert på planforslaget kan ikke brannvesenet se at innsatsmuligheten i området blir begrenset av forslaget, under forutsetning at de krav som er lovfastsatt for tilkomst ivaretas for nye tiltak.

Det henvises til: «Veiledning: Tilrettelegging for innsats for rednings- og slokkemannskaper» utarbeidet av Bergen brannvesen for tekniske spesifikasjoner. Dokumentet ligger vedlagt.

Med hilsen
Bergen brannvesen

Janicke Larsen - avdelingsleder
Kjartan Furnes - branningeniør

Dokumentet er godkjent elektronisk.

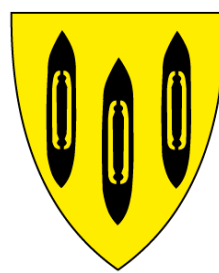
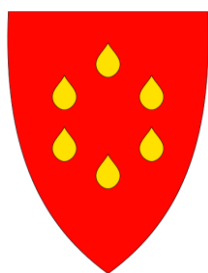
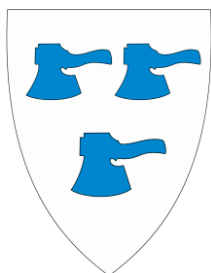
Mottakere: ARD AREALPLAN AS,7 etasje Nygårdsgaten 114,5008 BERGEN

BERGEN KOMMUNE
BERGEN BRANNVESEN

Veiledning: Tilrettelegging for innsats for rednings- og slokkemannskaper

Gjelder for kommunene Bergen, Osterøy, Samnanger og Vaksdal

BERGEN BRANNVESEN

VERSJON 1.0

25. november 2019

Skrevet av: John Magnus Birkeland, Kjetil Landsvik, Vibeke Gunstensen og Ragnhild Ø. Mortensen

Godkjent av: Janicke Larsen, avdelingsleder brannforebyggende avdeling

Veiledning: Tilrettelegging for innsats for rednings- og slokkemannskaper

Gjelder for kommunene Bergen, Osterøy, Samnanger og Vaksdal

Innledning

Når en brann oppstår, er det viktig at forholdene i og rundt byggverk er lagt til rette for at brannvesenet skal kunne utføre effektiv rednings- og slokkeinnsats uten unødvendig risiko for skader på personell og utstyr. Ved oppføring av nye byggverk angir derfor forskrift om tekniske krav til byggverk, TEK17, følgende funksjonskrav som må innfris:

- Byggverk skal plasseres og utformes slik at rednings- og slokkemannskap, med nødvendig utstyr, har brukbar tilgjengelighet til og i byggverket for rednings- og slokkeinnsats.
- Byggverk skal tilrettelegges slik at en brann lett kan lokaliseres og bekjempes.
- Branntekniske installasjoner som har betydning for rednings- og slokkeinnsats skal være tydelig merket.

Denne veiledningen er utarbeidet for å utfylle kravene og løsningene i veiledningen til forskrift om tekniske krav til byggverk, VTEK17. Den er tilpasset forhold i Bergen brannvesens beredskap og Bergen brannvesens samarbeidskommuner. Prosjekterende må i tillegg til denne veiledningen sjekke eventuelle krav i den enkelte kommunes VA-norm.

Dersom det er forhold som ikke er dekket i veiledningen, eller det ønskes å fravike enkelte av løsningsforslagene, må Bergen brannvesen orienteres i hvert enkelt tilfelle. Henvendelse sendes etatens postmottak: bergen.brannvesen@bergen.kommune.no

Innhold

INNLEDNING	1
INNHold	2
1.0 DEFINISJONER	3
2.0 TILGJENGELIGHET TIL OG I BYGGVERKET.....	3
2.1 KJØREVEI.....	3
2.2 OPPSTILLINGSPLASS.....	5
ALTERNATIV INNSATS MED KUN ETT TRAPPEROM	12
3.0 LOKALISERING OG BEKJEMPELSE AV BRANN	12
3.1 VANNFORSYNING – UTVENDIG	12
KRAV TIL VANNMENGDE.....	13
SLOKKEVANNSKAPASITETEN MÅ VÆRE:.....	13
HYDRANT ELLER KUM	13
ÅPNE VANNKILDER	14
3.2 VANNFORSYNING – INNVENDIG (BYGG OVER 8 ETG./23 METER)	14
STIGELEDNING, KOBLINGER OG VENTILER.....	14
TRYKKØKNINGSPUMPER	16
4.0 BRANNTEKNISKE INSTALLASJONER M.M.	16
4.1 MERKING	16
4.2 ORIENTERINGSPLANER	16
4.3 SPRINKLERVERTIL	16
4.4 NØKKELBOKS (BB-SAFE)	16
4.5 SAMBAND/RADIODEKNING	16
4.6 PARKERINGSKJELLER	16
4.7 AUTOMATISK GARASJEANLEGG	17
4.8 SOLCELLER	17

1.0 Definisjoner

Angrepsvei	Tilrettelagt atkomst til en bygning eller konstruksjon, beregnet for brannvesenets innsatsmannskap
Brannbil	Samlebegrep for brannvesenets utrykningskjøretøy
Bærbar skyvestiger	Stige som består av flere deler
Høyderedskap	Fellesbetegnelse for stigebil og brannlift
Oppstillingsplass	Definert plass/område for oppstilling av brannvesenets høyderedskap
Tettbygde strøk	Områder med minst 200 bosatte der avstand mellom husene normalt ikke overstiger 50 meter. (Jf. forskrift om brannforebygging)
Stigeledning	Betegnelse på bygningsintegrert røropplegg for fremføring av slokkevann
Åpen vannkilde	Vann, elv/større bekk, tank/lokalt reservoar eller lignende til bruk som slokkevann

2.0 Tilgjengelighet til og i byggverket

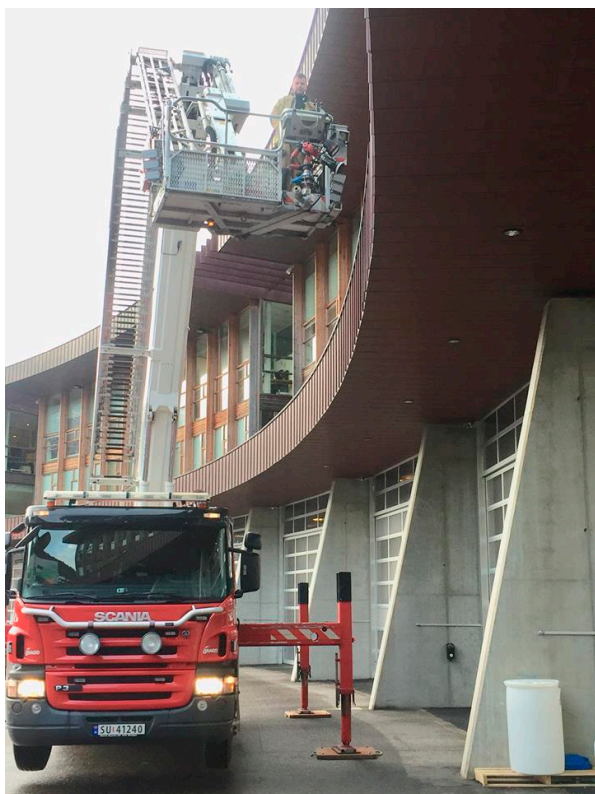
Det fremgår av TEK17 § 11-17 første ledd at byggverk skal plasseres og utformes slik at rednings- og slokkemannskap, med nødvendig utstyr, har brukbar tilgjengelighet til og i byggverket for rednings- og slokkeinnsats.

Iht. VTEK17 må det være tilrettelagt for kjørbare atkomst helt frem til hovedinngang og brannvesenets angrepsvei i alle byggverk. For mindre byggverk i risikoklasse 4 og brannklasse 1 kan det likevel aksepteres avstand på inntil 50 meter.

2.1 Kjørevei

Når det planlegges veier og oppstillingsplasser er det viktig å ta hensyn til de kjøretøyene brannvesenet disponerer. Tabell 1 angir data for de ulike større kjøretøyene som normalt benyttes ved innsats. Vi gjør oppmerksom på at punktlast ved oppstilling av høyderedskap vil bli på 140 kN. Dette er illustrert i bilde 1.

Brannbilene trenger plass for å komme frem både på rettløpsvei og i svinger. Se tabell 1 og figur 1 for faktaopplysninger.

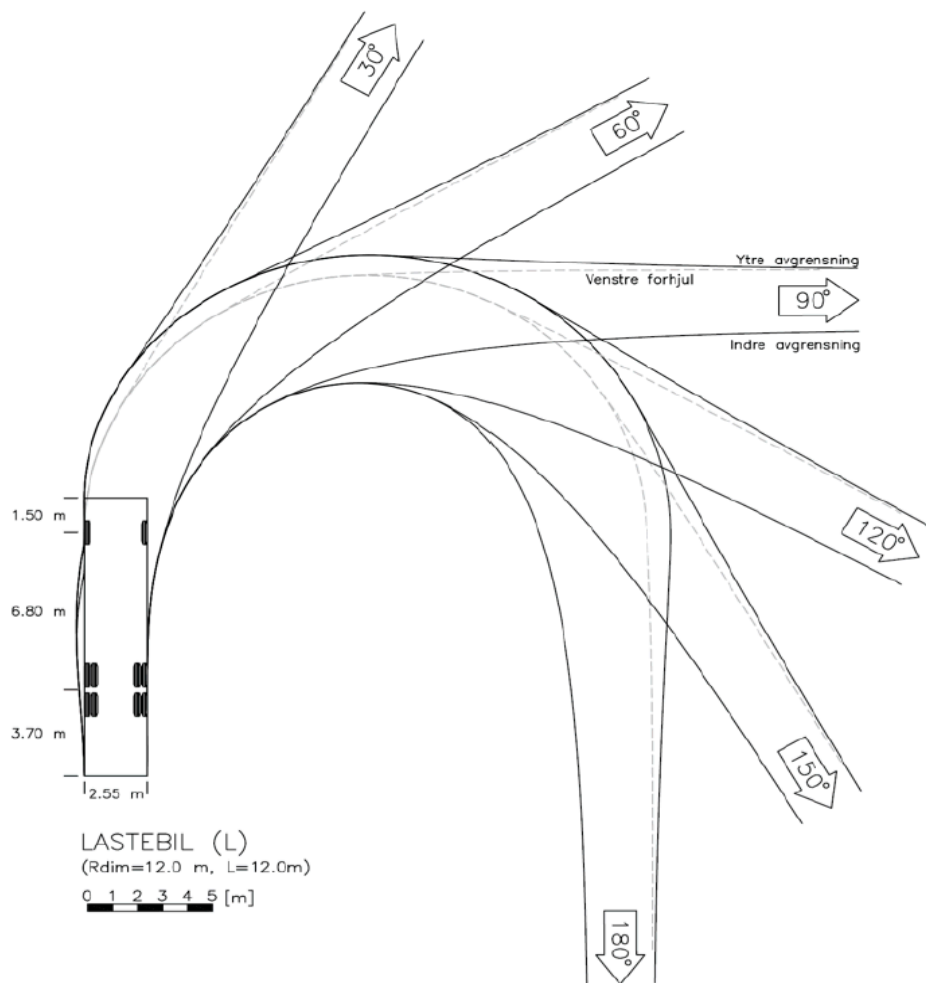
BILDE 1 OPPSTILLING AV HØYDEREDSKAP OG PUNKTLAST

TABELL 1 TEKNISK INFORMASJON OM BRANNVESENETS KJØRETØY

	Mannskapsbil	Vanntankbil	Høyderedskap
Kjørebredde på rettløpsvei	Minimum 3,5 m	Minimum 3,5 m	Minimum 3,5 m
Akseltrykk	10.000 kg	10.000 kg	10.000 kg
Totalvekt	12.000 kg	24.000 kg	27.000 kg
Terskelhøyde ¹	Maksimum 15,0 cm	Maksimum 15,0 cm	Maksimum 15,0 cm
Stigningsforhold på vei	Maksimalt 1:8 (12,5 %)	Maksimalt 1:8 (12,5 %)	Maksimalt 1:8 (12,5 %)
Punktbelastning støttelabber v/ bruk av plater			2,4 kg per cm ²

Kommunene Samnanger, Vaksdal og Osterøy har ikke høyderedskap, men bærbare skyvestiger. Samarbeidskommunene får bistand fra Bergen etter behov.

¹ For eksempel fortauskant

FIGUR 1 SPORINGSKURVER IHT. STATENS VEGVESENS HÅNDBOK N100

2.2 Oppstillingsplass

Når brannvesenet er fremme ved en bygning og skal stille opp bilene for å gjøre innsats, er det avgjørende at det er tilrettelagt i forhold til kriteriene i tabell 2. I tillegg krever høyderedskap et visst areal for å kunne operere fritt. Dette arealet er definert som oppstillingsplass/brannredningsareal og er illustrert ved bildene 2, 3, 4 og 6.

For at høyderedskap skal kunne operere fritt, må bredden på oppstillingsplassen være minimum 6,0 meter og lengden minimum 14,0 meter. I tillegg må avstanden fra oppstillingsplassen til bygningen være minimum 3,0 meter. Stigningsforholdet på oppstillingsplassen må ikke overstige det som er angitt i tabell 2. Det bør også tilrettelegges for at høyderedskap kan kjøre inn på plassen uten å måtte rygge. Sistnevnte er knyttet til hurtigere responstid og sikkerhet, og begrunnes med at høyderedskap opereres av kun én person. Se bilde 2, 3 og 4.

BILDE 2 TOTAL BREDDA PÅ BRANNBIL VED MINIMUM AV STØTTELABBER UTE

BILDE 3 TOTAL BREDDA PÅ BRANNBIL VED STØTTELABBER HELT UTE

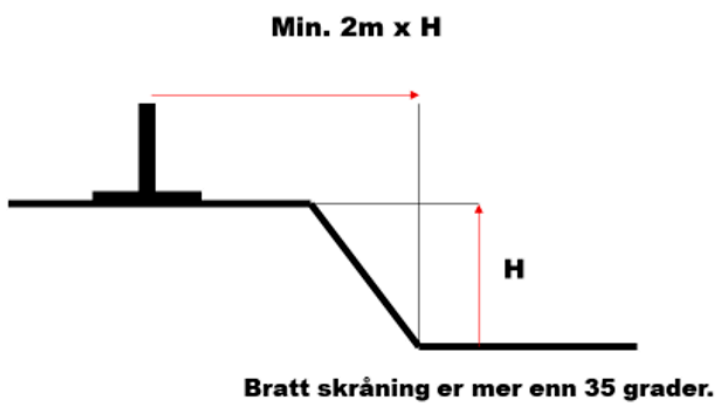
BILDE 3 MINIMUMS AVSTAND VED UTKRAGINGER O.L.

På oppstillingsplassen bør det ikke være kumlokk eller andre svake punkt som kan komme i konflikt med støttelabbene på høyderedskapet. Det må være minimum 2,0 meter fra støttelabbene til slike svake punkt. Se bilde 5 og figur 2 og 3.

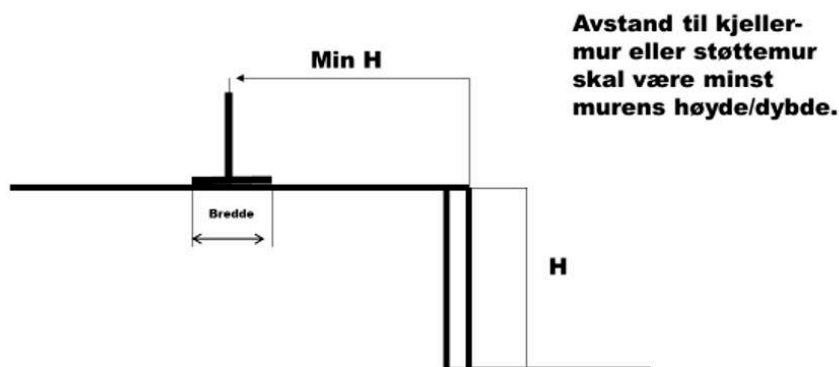
BILDE 4 AVSTAND TIL KUMLOKK

Plassering av støttebein ved bratt skråning

FIGUR 2 PLASSERING AV STØTTEBEIN VED BRATT SKRÅNING

Plassering ved støttemur

FIGUR 3 PLASSERING AV STØTTEBEIN VED STØTTEMUR/KJELLERMUR

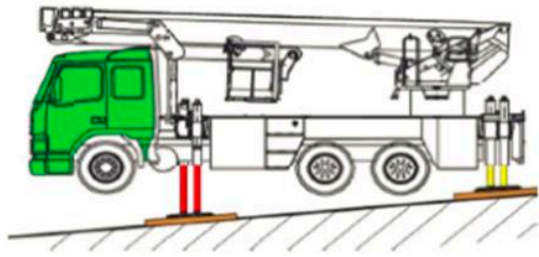
Der oppstillingsplassen er i nærhet av luftspenn (til f.eks. tog/bybane/trolleybuss) trenger høyderedskap minimum 4,5 meter for å komme under luftspennet. Høyderedskapen kan ikke plasseres under luftspenn. For offentlig vei og gate skal det være minst 4,5 meter fri kjørehøyde, jf. Statens vegvesens håndbok N100.

Oppstillingsplass på betongdekke (typisk i forbindelse med garasjeanlegg) må skiltes med maks belastning, jf. tabell 2

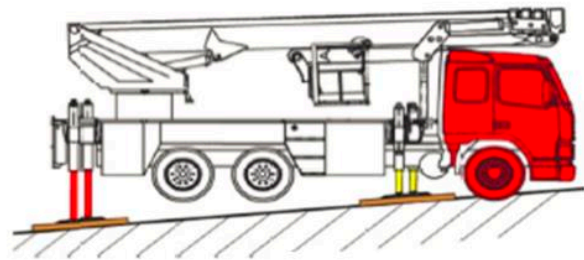
TABELL 2 OPPSTILLINGSPASS FOR BRANNBILER

	Mannskapsbil	Vanntankbil	Høyderedskap
Høyde på biler	3,2 m	3,5 m	3,75 m
Bilens totale lengde	8,0 m	9,0 m	11,5 m
Akseltrykk	10.000 kg	10.000 kg	11.500 kg
Totalvekt	12.000 kg	24.000 kg	26.500 kg
Terskelhøyde ²	Maksimum 15,0 cm	Maksimum 15,0 cm	Maksimum 15,0 cm
Helning sideveis			Maks 6 grader (1:9 eller 10,5%) *
Helning lengderetning (figur 4)			Maks 11,0 grader (front ned, 1:5 eller 19 %) *
Helning lengderetning (figur 4)			Maks 3,5 grader (front opp, 1:16 eller 6,1%) *

* Helning sideveis og i lengderetning kan ikke overstige 11,0 grader totalt.

Maks 11,0 grader

Maks 3,5 grader

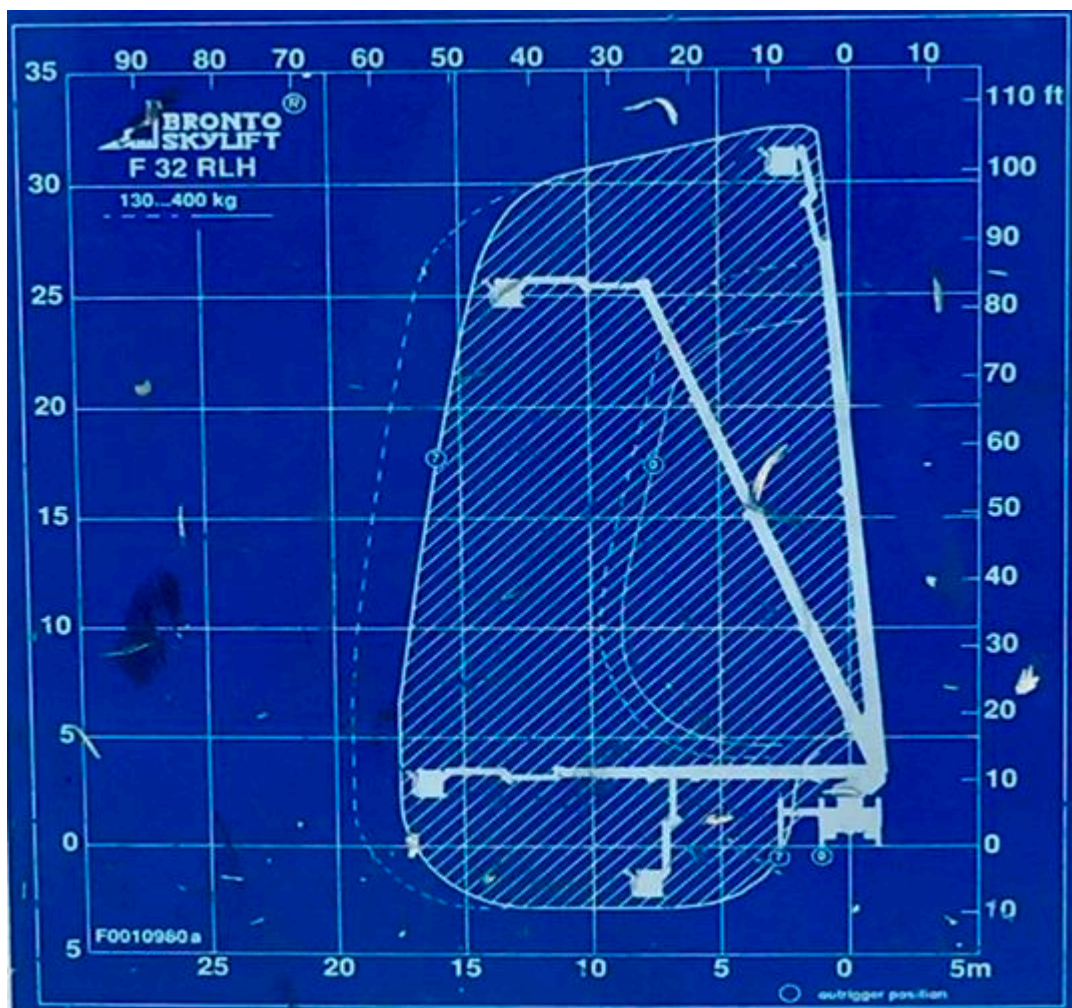
FIGUR 4 MAKS HELNING VED OPPSTILLING I BAKKE

BILDE 5 VISER UTFORDRINGER MED FORTAUSKANTER OVER 15,0 CM.

2.3 Rekkevidde høyderedskap og bærbare stiger/skyvestiger

Maksimal *vertikal* rekkevidde for høyderedskap er 32,0 meter, målt fra laveste punkt på oppstillingsplass til gulv i øverste etasje. Maksimal *horisontal* rekkevidde er 17,0 meter, målt fra senter av bilen. Se figur 5.

FIGUR 5 REKKEVIDDE FOR HØYDEUTSTYR

Bergen brannvesen disponerer tre biler med rekkevidde på 32,0 meter. Brannvesenet disponerer også en bil med rekkevidde på 42,0 meter. Det er flere begrensninger ved tilgangen til den største bilen, og det er derfor anbefalt å prosjektere nybygg basert på 32,0 meter.

Maksimal rekkevidde som kan forutsettes for bærbare stiger/skyvestiger er 10,0 meter, normalt 3 etasjer, se bilde 6.

BILDE 6 BEGRENSNING VED HORIZONTAL TILKOMST FRA STIGE

Alternativ innsats med kun ett trapperom

Iht. TEK17 § 11-13 kan byggverk i risikoklasse 4 med inntil 8 etasjer ha utgang til ett trapperom utført som rømningsvei. Dette forutsetter at hver boenhet har minst ett vindu eller balkong som er tilgjengelig for rednings- og slokkeinnsats. I praksis betyr dette at brannvesenet må ha tilkomst for sitt høydemateriell.

3.0 Lokalisering og bekjempelse av brann

Det fremgår av TEK17 § 11-17 annet ledd at byggverk skal tilrettelegges slik at en brann lett kan lokaliseres og bekjempes.

3.1 Vannforsyning – utvendig

Plan- og bygningsloven § 27-1 krever at byggverk ikke må føres opp eller tas i bruk til opphold for mennesker eller dyr med mindre det er forsvarlig adgang til slokkevann. Det er kommunen som må sørge for at den kommunale vannforsyningen fram til tomtegrense i tettbygd strøk er tilstrekkelig til å dekke brannvesenets behov for slokkevann.

I områder der det må tilrettelegges med uttak for slokkevann, må hydranter/kummer plasseres i samsvar TEK17/VTEK17 og VA-norm for Bergen kommune, dvs. innenfor 25-50 meter fra inngangen til hovedangrepsvei. I boligstrøk og lignende hvor spredningsfaren er liten (ref. TEK17 § 1-3), er det tilstrekkelig at kommunens brannvesen disponerer passende tankbil. VA-normen beskriver at:

«Brannbiler med egnet trykkforsterkning benyttes i Bergen kommune og kan plasseres innenfor 25-50 meter fra inngang til hovedangrepsvei. Maksimal avstand på 50 meter kan i noen tilfeller regnes fra kjøretøy. Slike saker skal behandles spesielt.»

Krav til vannmengde

Slokkevannskapasiteten må være:

- a. Minst 20 liter per sekund i småhusbebyggelse (1200 liter per minutt).
- b. Minst 50 liter per sekund, fordelt på minst to uttak, i annen bebyggelse (3000 liter per minutt).

Åpne vannkilder, se eget punkt.

Hydrant eller kum

Bergen brannvesen anbefaler hydrant fremfor kum fordi:

- en kum krever mer vedlikehold enn en hydrant og vil, slik vi har erfart, være mindre pålitelig
- valg av hydrant gir raskere tilkobling
- overvann i kum på vinterstid kan fryse til is
- utlegg fra kum i vegbanen vil under en aksjon kunne begrense mobiliteten til utrykningskjøretøy
- det er fare for inntrenging av saltvann i utsatte områder

VA-normen pkt. 4; sier: «Krav til type slokkevannsuttak. Som slokkevannsuttak benyttes normalt brannkummer. Hydrant kan kreves hvis det er særlig grunn til dette, for eksempel i byområder der hydrant er en naturlig del av det gamle bymiljøet. Ved bruk av hydrant andre steder, for eksempel hvis brannkum ikke kan plasseres i kjørebane på adkomstveg som brøytes, må hydrant plasseres eller monteres slik at fare for påkjørsel ikke er til stede. Hydrant benyttes også ved grunnvannstand.»

Bergen brannvesen presiserer: Dersom kum velges, må avstand fra topp kumløkk til brannventil være 70-90 cm. Lokket må være sentrisk over ventil, se bilde 7.

BILDE 7 SENTRISK KUMLOKK

Åpne vannkilder

I områder hvor brannvesenet ikke kan medbringe tilstrekkelig vann til slokking, må det være trykkvann eller åpen vannkilde. Tilstrekkelig mengde slokkevann må være lett tilgjengelig uavhengig av årstiden. Åpen vannkilde må ha kapasitet for 1 time tapping.

Slike løsninger er ikke ideelt for brannvesenet da det kan være unødvendig resurskrevende å få på plass utstyret før slokking. Brukes likevel åpne vannkilder, må tiltenkt pumpeplass være tilrettelagt for forsvarlig bruk. Plassering må avklares med brannvesenet i hvert tilfelle.

3.2 Vannforsyning – innvendig (bygg over 8 etg./23 meter)

Av VTEK § 11-17 til annet ledd, pkt. E - preaksepterte ytelser for vannforsyning innendørs, fremgår ytelser vedr. vannforsyning innendørs i byggverk, bl.a.:

«Det må være mulig å koble til brannvesenets pumper på bakkeplanet. Tilkobling til stigeledning må fortrinnsvis være på utsiden av byggverket og i umiddelbar nærhet til inngang. For å muliggjøre sikker vannforsyning ved røykdykkerinnsats må det være 2 parallelle tilkoblinger med egne stengeventiler til hver stigeledning. Tilkoblingspunkt og vannuttak på stigeledning må være godt synlig og merket.»

Følgende må også være oppfylt: «I byggverk med mindre brannceller og inntil 25 meter røykdykkerinnsats må stigeledning dimensjoneres for 500 liter per minutt (2 strålerør à 250 liter per minutt). I byggverk med store brannceller og inntil 50 meter røykdykkerinnsats må stigeledning dimensjoneres for 750 liter per minutt (3 strålerør à 250 liter per minutt).»

Bergen brannvesen påpeker at utbygger bør etterstrebe og oppfylle kravene i *veiledning om røyk- og kjemikaliedykking* pkt. 6 der sikkerhetsgrunnlag for røykdykking beskrives. Risikoen ved røykdykking skal alltid vurderes, og den risikoen røykdykkerne utsetter seg for skal alltid stå i forhold til forventet utbytte av innsats. Et røykdykkerlag fører med seg en angrepslange/ett strålerør. Laget sikres med egen sikringslange. Vannforsyning fra ett strålerør må som et minimum raskt kunne økes til 200-300 liter per minutt. Konklusjon er at stigeledning bør dimensjoneres for 1000 liter per minutt.

Stigeledning, koblinger og ventiler

En stigeledning skal i utgangspunktet erstatte slangeutlegget brannvesenet normalt bruker oppover i etasjene. Det presiseres at det skal være ett Kupling NOR 1 (Ø65 mm) uttak på stigeledningen med stengeventil/kuleventil i hver etasje.

Tilkoblingspunkt på bakkeplan skal ha mulighet for tilkobling av to Ø 65 mm fødeslanger. Koblinger skal være av type NOR 1. Det skal være stengeventil/kuleventil for hver tilkobling. Ulike overganger, se bilder 8 og 9.

Hvis det er flere trappeløp opp i etasjene er det ønskelig med stigeledning i hvert av dem.

BILDE 8 OVERGANG 65 MM

BILDE 9 OVERGANG 38MM

Plassering av vannuttak/vanninntak på stigeledning(er) må plasseres slik at de er lett tilgjengelig for brannvesenets innsats. Det må være god plass rundt koblinger og ventiler. Koblinger må være plassert minst én meter over bakken/gulvet og bør være 45 grader nedad rettet, alternativt horisontalt rettet for å unngå knekk på slanger. Det er viktig å ta høyde for eventuelt framtidig hæververk.

Mål på innkassing/luke må ikke være mindre enn 30 x 30 cm.

Stigeledningen må være robust nok til å tåle det trykket brannvesenet belaster med. Det skal være 7 bar ved strålerør, noe som tilsier 8 bar uttak i øverste etasje.

Trykkøkningspumper

Offentlig vannledningsnett vil ofte være i stand til å levere den vannmengden sprinkleranlegg krever, men det er ikke alltid vannmengden leveres med nødvendig trykk. Tidligere har dette vært løst med å installere en trykkøkningspumpe, dette er ikke lenger tillatt iht. VA-normen for Bergen kommune. Prosjekterende bør ta kontakt med VA-etaten for avklaringer tidlig i prosjekteringsfasen.

4.0 Branntekniske installasjoner m.m.

4.1 Merking

Det fremgår av TEK17 § 11-17 tredje ledd at branntekniske installasjoner som har betydning for rednings- og slokkeinnsats skal være tydelig merket.

4.2 Orienteringsplaner

Av VTEK17 § 11-17 tredje ledd fremgår det at «I byggverk i risikoklasse 3, 5 og 6, og i større byggverk i risikoklasse 2, må det være en orienteringsplan ved inngangen til hovedangrepsveien. Denne må inneholde nødvendig informasjon om brannskillende bygningsdeler, rømnings- og angrepsveier, slokkeutstyr, og branntekniske installasjoner (blant annet alarm- og slokkeanlegg) og viktig personell, samt oversikt over særskilte farer i sammenheng med brann og ulykker.»

Formålet er å gi brann- og redningspersonell nødvendig informasjon for å løse sine oppgaver på en effektiv måte.

4.3 Sprinklerventil

Dersom sprinkleranlegget løses ut, er det viktig at sprinklerventilen kan lokaliseres så raskt som mulig. Det er derfor viktig at veien frem til denne er merket med skilt, og at den også er tegnet inn på orienteringsplanen.

4.4 Nøkkelboks (BB-safe)

Iht. VTEK17 § 11-17 første ledd må det i byggverk der brannvesenet vil måtte søke gjennom et større antall rom, sørges for at brannvesenet har lett tilgang til universalnøkkel. I de fleste tilfeller betyr det montering av nøkkelboks type BB. Det er også ett av vilkårene ved inngåelse av avtale om tilkobling til brannvesenets alarmsentral. Plassering må avklares med brannvesenet i hvert enkelt tilfelle.

4.5 Samband/radiodekning

Iht. til veiledning til TEK17 § 11-17 første ledd, preaksepterte ytelser, må det i byggverk uten tilfredsstillende radiodekning tilrettelegges med tekniske installasjoner slik at rednings- og slokkemannskap kan benytte eget samband. Brann- og redningsetaten benytter TETRA-samband. For nærmere avklaring rundt tekniske spesifikasjoner må det sendes skriftlig henvendelse til etatens postmottak.

4.6 Parkeringskjeller

Branner i større parkeringskjellere har vist seg vanskelig å håndtere for brannvesenet. Det er derfor behov for særskilte tiltak for å tilrettelegge for rednings- og slokkeinnsats på slike steder ref. VTEK17 § 11-17 til annet ledd, bokstav B.

4.7 Automatisk garasjeanlegg

Et automatisk garasjeanlegg er et lukket og kompakt anlegg som ikke er tilgjengelig for publikum. I automatiske garasjeanlegg vil ikke røykdykkerinnsats kunne gjennomføres uten vesentlig fare for redning- og slokkemannskap. Brannvesenet ønsker informasjon om etablering av alle slike anlegg ref. VTEK17 § 11-17 til annet ledd, bokstav C.

4.8 Solceller

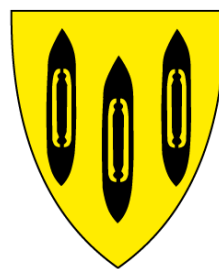
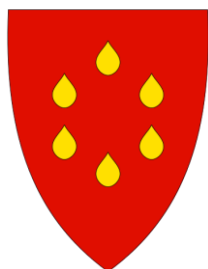
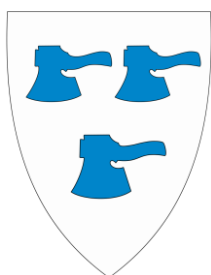
Brannvesenet ønsker informasjon om installasjoner og anlegg av solcellepanel. Det har betydning for sikkerheten til innsatspersonellet ved hendelser at de er kjent med hvordan de skal koble ut strømmen på anlegget.

BERGEN KOMMUNE
BERGEN BRANNVESEN

Veiledning: Tilrettelegging for innsats for rednings- og slokkemannskaper

Gjelder for kommunene Bergen, Osterøy, Samnanger og Vaksdal

BERGEN BRANNVESEN

VERSJON 1.0

25. november 2019

Skrevet av: John Magnus Birkeland, Kjetil Landsvik, Vibeke Gunstensen og Ragnhild Ø. Mortensen

Godkjent av: Janicke Larsen, avdelingsleder brannforebyggende avdeling

Veiledning: Tilrettelegging for innsats for rednings- og slokkemannskaper

Gjelder for kommunene Bergen, Osterøy, Samnanger og Vaksdal

Innledning

Når en brann oppstår, er det viktig at forholdene i og rundt byggverk er lagt til rette for at brannvesenet skal kunne utføre effektiv rednings- og slokkeinnsats uten unødvendig risiko for skader på personell og utstyr. Ved oppføring av nye byggverk angir derfor forskrift om tekniske krav til byggverk, TEK17, følgende funksjonskrav som må innfris:

- Byggverk skal plasseres og utformes slik at rednings- og slokkemannskap, med nødvendig utstyr, har brukbar tilgjengelighet til og i byggverket for rednings- og slokkeinnsats.
- Byggverk skal tilrettelegges slik at en brann lett kan lokaliseres og bekjempes.
- Branntekniske installasjoner som har betydning for rednings- og slokkeinnsats skal være tydelig merket.

Denne veiledningen er utarbeidet for å utfylle kravene og løsningene i veiledningen til forskrift om tekniske krav til byggverk, VTEK17. Den er tilpasset forhold i Bergen brannvesens beredskap og Bergen brannvesens samarbeidskommuner. Prosjekterende må i tillegg til denne veiledningen sjekke eventuelle krav i den enkelte kommunes VA-norm.

Dersom det er forhold som ikke er dekket i veiledningen, eller det ønskes å fravike enkelte av løsningsforslagene, må Bergen brannvesen orienteres i hvert enkelt tilfelle. Henvendelse sendes etatens postmottak: bergen.brannvesen@bergen.kommune.no

Innhold

INNLEDNING	1
INNHold	2
1.0 DEFINISJONER	3
2.0 TILGJENGELIGHET TIL OG I BYGGVERKET.....	3
2.1 KJØREVEI.....	3
2.2 OPPSTILLINGSPASS.....	5
ALTERNATIV INNSATS MED KUN ETT TRAPPEROM	12
3.0 LOKALISERING OG BEKJEMPELSE AV BRANN	12
3.1 VANNFORSYNING – UTVENDIG	12
KRAV TIL VANNMENGDE.....	13
SLOKKEVANNSKAPASITETEN MÅ VÆRE:.....	13
HYDRANT ELLER KUM	13
ÅPNE VANNKILDER	14
3.2 VANNFORSYNING – INNVENDIG (BYGG OVER 8 ETG./23 METER)	14
STIGELEDNING, KOBLINGER OG VENTILER.....	14
TRYKKØKNINGSPUMPER	16
4.0 BRANNTEKNISKE INSTALLASJONER M.M.	16
4.1 MERKING	16
4.2 ORIENTERINGSPLANER	16
4.3 SPRINKLERVERTIL	16
4.4 NØKKELBOKS (BB-SAFE)	16
4.5 SAMBAND/RADIODEKNING	16
4.6 PARKERINGSKJELLER	16
4.7 AUTOMATISK GARASJEANLEGG	17
4.8 SOLCELLER	17

1.0 Definisjoner

Angrepsvei	Tilrettelagt atkomst til en bygning eller konstruksjon, beregnet for brannvesenets innsatsmannskap
Brannbil	Samlebegrep for brannvesenets utrykningskjøretøy
Bærbar skyvestiger	Stige som består av flere deler
Høyderedskap	Fellesbetegnelse for stigebil og brannlift
Oppstillingsplass	Definert plass/område for oppstilling av brannvesenets høyderedskap
Tettbygde strøk	Områder med minst 200 bosatte der avstand mellom husene normalt ikke overstiger 50 meter. (Jf. forskrift om brannforebygging)
Stigeledning	Betegnelse på bygningsintegrert røropplegg for fremføring av slokkevann
Åpen vannkilde	Vann, elv/større bekk, tank/lokalt reservoar eller lignende til bruk som slokkevann

2.0 Tilgjengelighet til og i byggverket

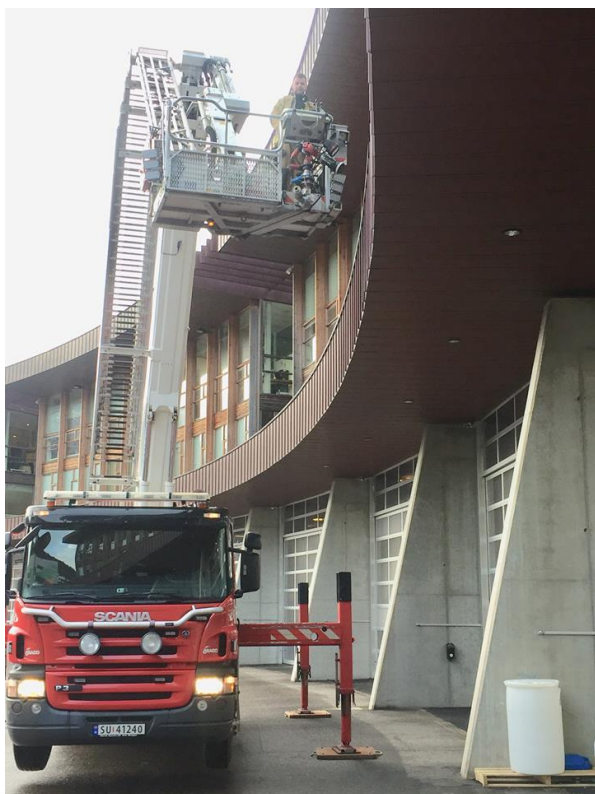
Det fremgår av TEK17 § 11-17 første ledd at byggverk skal plasseres og utformes slik at rednings- og slokkemannskap, med nødvendig utstyr, har brukbar tilgjengelighet til og i byggverket for rednings- og slokkeinnsats.

Iht. VTEK17 må det være tilrettelagt for kjørbare atkomst helt frem til hovedinngang og brannvesenets angrepsvei i alle byggverk. For mindre byggverk i risikoklasse 4 og brannklasse 1 kan det likevel aksepteres avstand på inntil 50 meter.

2.1 Kjørevei

Når det planlegges veier og oppstillingsplasser er det viktig å ta hensyn til de kjøretøyene brannvesenet disponerer. Tabell 1 angir data for de ulike større kjøretøyene som normalt benyttes ved innsats. Vi gjør oppmerksom på at punktlast ved oppstilling av høyderedskap vil bli på 140 kN. Dette er illustrert i bilde 1.

Brannbilene trenger plass for å komme frem både på rettløpsvei og i svinger. Se tabell 1 og figur 1 for faktaopplysninger.

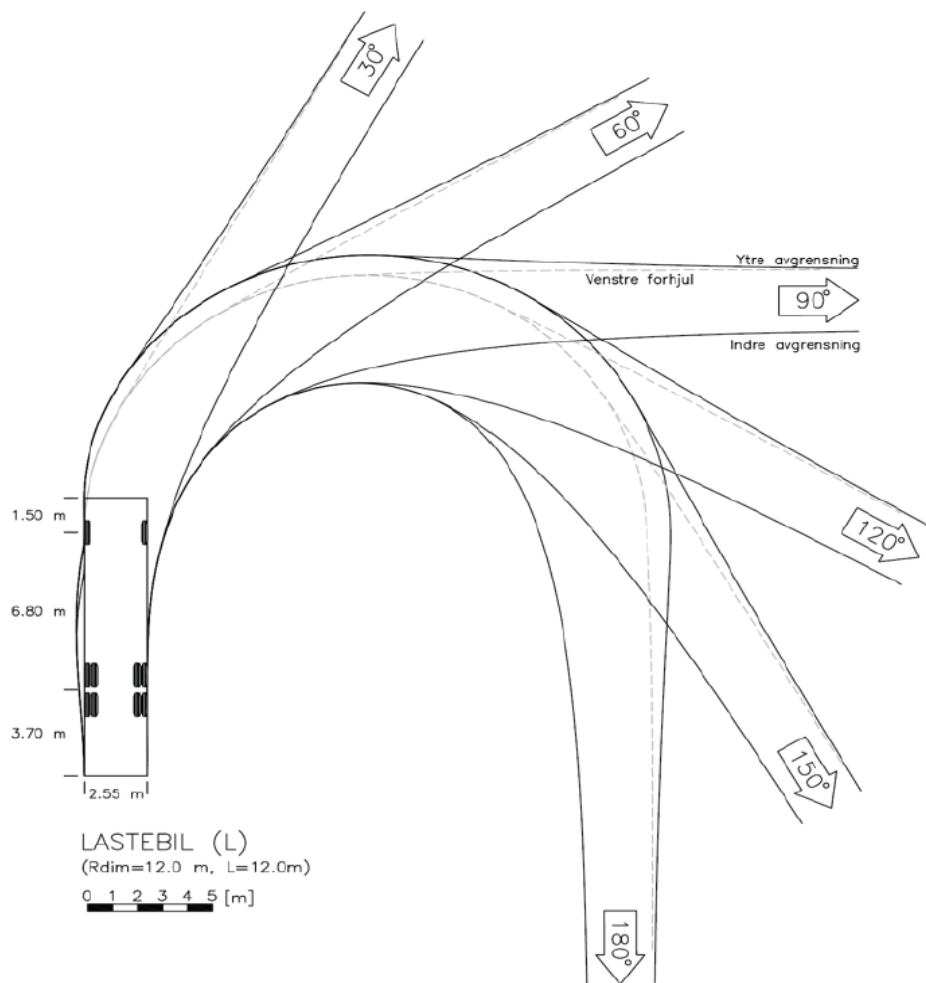
BILDE 1 OPPSTILLING AV HØYDEREDSKAP OG PUNKTLAST

TABELL 1 TEKNISK INFORMASJON OM BRANNVESENETS KJØRETØY

	Mannskapsbil	Vanntankbil	Høyderedskap
Kjørebredde på rettløpsvei	Minimum 3,5 m	Minimum 3,5 m	Minimum 3,5 m
Akseltrykk	10.000 kg	10.000 kg	10.000 kg
Totalvekt	12.000 kg	24.000 kg	27.000 kg
Terskelhøyde ¹	Maksimum 15,0 cm	Maksimum 15,0 cm	Maksimum 15,0 cm
Stigningsforhold på vei	Maksimalt 1:8 (12,5 %)	Maksimalt 1:8 (12,5 %)	Maksimalt 1:8 (12,5 %)
Punktbelastning støttelabber v/ bruk av plater			2,4 kg per cm ²

Kommunene Samnanger, Vaksdal og Osterøy har ikke høyderedskap, men bærbare skyvestiger. Samarbeidskommunene får bistand fra Bergen etter behov.

¹ For eksempel fortauskant

FIGUR 1 SPORINGSKURVER IHT. STATENS VEGVESENS HÅNDBOK N100

2.2 Oppstillingsplass

Når brannvesenet er fremme ved en bygning og skal stille opp bilene for å gjøre innsats, er det avgjørende at det er tilrettelagt i forhold til kriteriene i tabell 2. I tillegg krever høyderedskap et visst areal for å kunne operere fritt. Dette arealet er definert som oppstillingsplass/brannredningsareal og er illustrert ved bildene 2, 3, 4 og 6.

For at høyderedskap skal kunne operere fritt, må bredden på oppstillingsplassen være minimum 6,0 meter og lengden minimum 14,0 meter. I tillegg må avstanden fra oppstillingsplassen til bygningen være minimum 3,0 meter. Stigningsforholdet på oppstillingsplassen må ikke overstige det som er angitt i tabell 2. Det bør også tilrettelegges for at høyderedskap kan kjøre inn på plassen uten å måtte rygge. Sistnevnte er knyttet til hurtigere responstid og sikkerhet, og begrunnes med at høyderedskap opereres av kun én person. Se bilde 2, 3 og 4.

BILDE 2 TOTAL BREDDA PÅ BRANNBIL VED MINIMUM AV STØTTELABBER UTE

BILDE 3 TOTAL BREDDA PÅ BRANNBIL VED STØTTELABBER HELT UTE

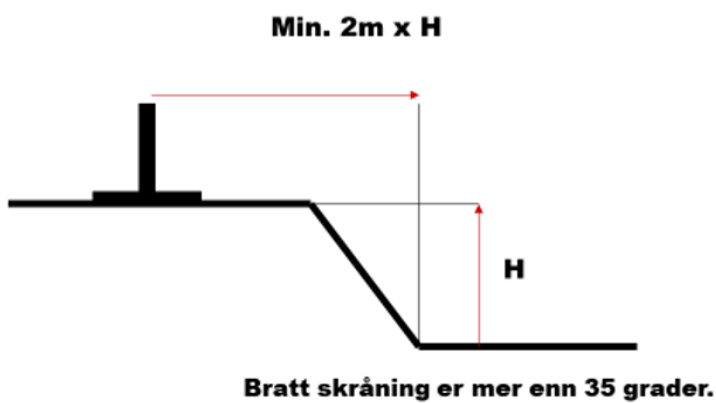
BILDE 3 MINIMUMS AVSTAND VED UTKRAGINGER O.L.

På oppstillingsplassen bør det ikke være kumlokk eller andre svake punkt som kan komme i konflikt med støttelabbene på høyderedskapet. Det må være minimum 2,0 meter fra støttelabbene til slike svake punkt. Se bilde 5 og figur 2 og 3.

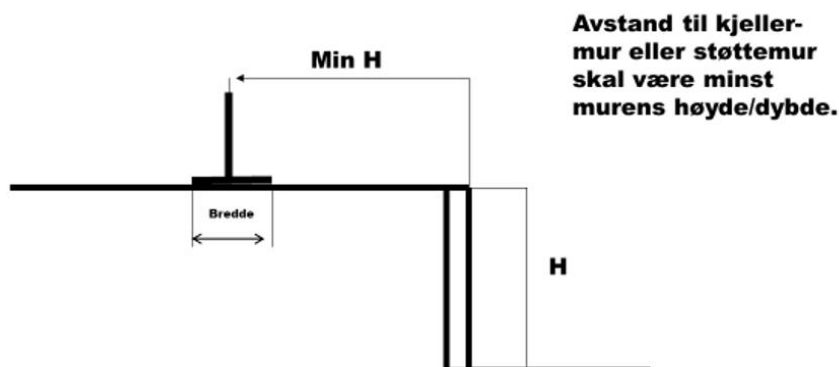
BILDE 4 AVSTAND TIL KUMLOKK

Plassering av støttebein ved bratt skråning

FIGUR 2 PLASSERING AV STØTTEBEIN VED BRATT SKRÅNING

Plassering ved støttemur

FIGUR 3 PLASSERING AV STØTTEBEIN VED STØTTEMUR/KJELLERMUR

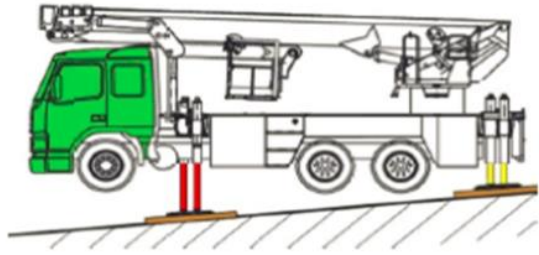
Der oppstillingsplassen er i nærhet av luftspenn (til f.eks. tog/bybane/trolleybuss) trenger høyderedskap minimum 4,5 meter for å komme under luftspennet. Høyderedskapen kan ikke plasseres under luftspenn. For offentlig vei og gate skal det være minst 4,5 meter fri kjørehøyde, jf. Statens vegvesens håndbok N100.

Oppstillingsplass på betongdekke (typisk i forbindelse med garasjeanlegg) må skiltes med maks belastning, jf. tabell 2

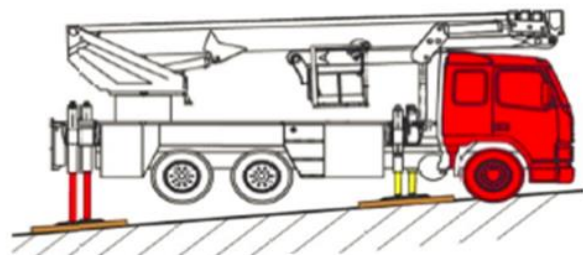
TABELL 2 OPPSTILLINGSPASS FOR BRANNBILER

	Mannskapsbil	Vanntankbil	Høyderedskap
Høyde på biler	3,2 m	3,5 m	3,75 m
Bilens totale lengde	8,0 m	9,0 m	11,5 m
Akseltrykk	10.000 kg	10.000 kg	11.500 kg
Totalvekt	12.000 kg	24.000 kg	26.500 kg
Terskelhøyde ²	Maksimum 15,0 cm	Maksimum 15,0 cm	Maksimum 15,0 cm
Helning sideveis			Maks 6 grader (1:9 eller 10,5%) *
Helning lengderetning (figur 4)			Maks 11,0 grader (front ned, 1:5 eller 19 %) *
Helning lengderetning (figur 4)			Maks 3,5 grader (front opp, 1:16 eller 6,1%) *

* Helning sideveis og i lengderetning kan ikke overstige 11,0 grader totalt.

Maks 11,0 grader

Maks 3,5 grader

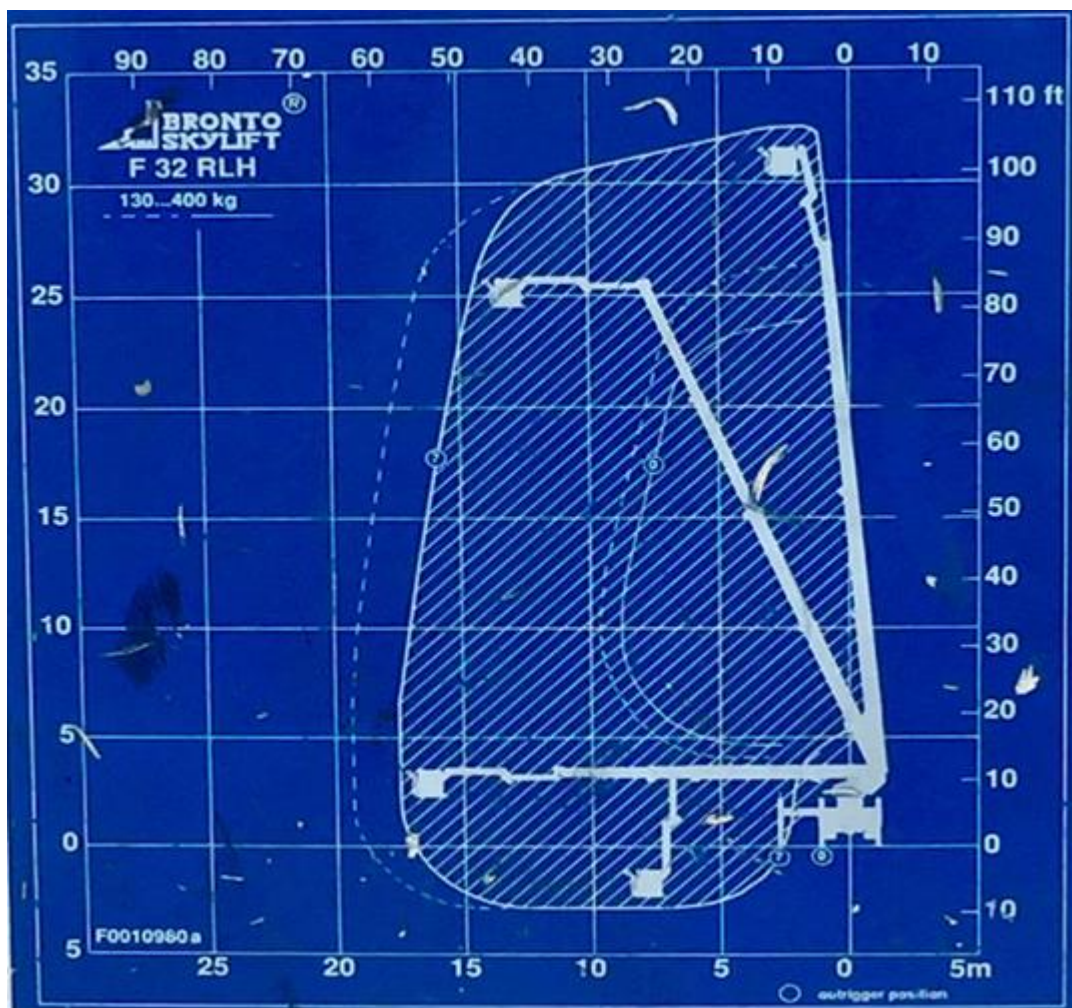
FIGUR 4 MAKS HELNING VED OPPSTILLING I BAKKE

BILDE 5 VISER UTFORDRINGER MED FORTAUSKANTER OVER 15,0 CM.

2.3 Rekkevidde høyderedskap og bærbare stiger/skyvestiger

Maksimal *vertikal* rekkevidde for høyderedskap er 32,0 meter, målt fra laveste punkt på oppstillingsplass til gulv i øverste etasje. Maksimal *horisontal* rekkevidde er 17,0 meter, målt fra senter av bilen. Se figur 5.

FIGUR 5 REKKEVIDDE FOR HØYDEUTSTYR

Bergen brannvesen disponerer tre biler med rekkevidde på 32,0 meter. Brannvesenet disponerer også en bil med rekkevidde på 42,0 meter. Det er flere begrensninger ved tilgangen til den største bilen, og det er derfor anbefalt å prosjektere nybygg basert på 32,0 meter.

Maksimal rekkevidde som kan forutsettes for bærbare stiger/skyvestiger er 10,0 meter, normalt 3 etasjer, se bilde 6.

BILDE 6 BEGRENSNING VED HORIZONTAL TILKOMST FRA STIGE

Alternativ innsats med kun ett trapperom

Iht. TEK17 § 11-13 kan byggverk i risikoklasse 4 med inntil 8 etasjer ha utgang til ett trapperom utført som rømningsvei. Dette forutsetter at hver boenhet har minst ett vindu eller balkong som er tilgjengelig for rednings- og slokkeinnsats. I praksis betyr dette at brannvesenet må ha tilkomst for sitt høydemateriell.

3.0 Lokalisering og bekjempelse av brann

Det fremgår av TEK17 § 11-17 annet ledd at byggverk skal tilrettelegges slik at en brann lett kan lokaliseres og bekjempes.

3.1 Vannforsyning – utvendig

Plan- og bygningsloven § 27-1 krever at byggverk ikke må føres opp eller tas i bruk til opphold for mennesker eller dyr med mindre det er forsvarlig adgang til slokkevann. Det er kommunen som må sørge for at den kommunale vannforsyningen fram til tomtegrense i tettbygd strøk er tilstrekkelig til å dekke brannvesenets behov for slokkevann.

I områder der det må tilrettelegges med uttak for slokkevann, må hydranter/kummer plasseres i samsvar TEK17/VTEK17 og VA-norm for Bergen kommune, dvs. innenfor 25-50 meter fra inngangen til hovedangrepsvei. I boligstrøk og lignende hvor spredningsfaren er liten (ref. TEK17 § 1-3), er det tilstrekkelig at kommunens brannvesen disponerer passende tankbil. VA-normen beskriver at:

«Brannbiler med egnet trykkforsterkning benyttes i Bergen kommune og kan plasseres innenfor 25-50 meter fra inngang til hovedangrepsvei. Maksimal avstand på 50 meter kan i noen tilfeller regnes fra kjøretøy. Slike saker skal behandles spesielt.»

Krav til vannmengde

Slokkevannskapasiteten må være:

- Minst 20 liter per sekund i småhusbebyggelse (1200 liter per minutt).
- Minst 50 liter per sekund, fordelt på minst to uttak, i annen bebyggelse (3000 liter per minutt).

Åpne vannkilder, se eget punkt.

Hydrant eller kum

Bergen brannvesen anbefaler hydrant fremfor kum fordi:

- en kum krever mer vedlikehold enn en hydrant og vil, slik vi har erfart, være mindre pålitelig
- valg av hydrant gir raskere tilkobling
- overvann i kum på vinterstid kan fryse til is
- utlegg fra kum i vegbanen vil under en aksjon kunne begrense mobiliteten til utrykningskjøretøy
- det er fare for inntrenging av saltvann i utsatte områder

VA-normen pkt. 4; sier: «Krav til type slokkevannsuttak. Som slokkevannsuttak benyttes normalt brannkummer. Hydrant kan kreves hvis det er særlig grunn til dette, for eksempel i byområder der hydrant er en naturlig del av det gamle bymiljøet. Ved bruk av hydrant andre steder, for eksempel hvis brannkum ikke kan plasseres i kjørebane på adkomstveg som brøytes, må hydrant plasseres eller monteres slik at fare for påkjørsel ikke er til stede. Hydrant benyttes også ved grunnvannstand.»

Bergen brannvesen presiserer: Dersom kum velges, må avstand fra topp kumlukk til brannventil være 70-90 cm. Lokket må være sentrisk over ventil, se bilde 7.

BILDE 7 SENTRISK KUMLOKK

Åpne vannkilder

I områder hvor brannvesenet ikke kan medbringe tilstrekkelig vann til slokking, må det være trykkvann eller åpen vannkilde. Tilstrekkelig mengde slokkevann må være lett tilgjengelig uavhengig av årstiden. Åpen vannkilde må ha kapasitet for 1 time tapping.

Slike løsninger er ikke ideelt for brannvesenet da det kan være unødvendig resurskrevende å få på plass utstyret før slokking. Brukes likevel åpne vannkilder, må tiltenkt pumpeplass være tilrettelagt for forsvarlig bruk. Plassering må avklares med brannvesenet i hvert tilfelle.

3.2 Vannforsyning – innvendig (bygg over 8 etg./23 meter)

Av VTEK § 11-17 til annet ledd, pkt. E - preaksepterte ytelser for vannforsyning innendørs, fremgår ytelser vedr. vannforsyning innendørs i byggverk, bl.a.:

«Det må være mulig å koble til brannvesenets pumper på bakkeplanet. Tilkobling til stigeledning må fortrinnsvis være på utsiden av byggverket og i umiddelbar nærhet til inngang. For å muliggjøre sikker vannforsyning ved røykdykkerinnsats må det være 2 parallelle tilkoblinger med egne stengeventiler til hver stigeledning. Tilkoblingspunkt og vannuttak på stigeledning må være godt synlig og merket.»

Følgende må også være oppfylt: «I byggverk med mindre brannceller og inntil 25 meter røykdykkerinnsats må stigeledning dimensjoneres for 500 liter per minutt (2 strålerør à 250 liter per minutt). I byggverk med store brannceller og inntil 50 meter røykdykkerinnsats må stigeledning dimensjoneres for 750 liter per minutt (3 strålerør à 250 liter per minutt).»

Bergen brannvesen påpeker at utbygger bør etterstrebe og oppfylle kravene i *veiledning om røyk- og kjemikaliedykking* pkt. 6 der sikkerhetsgrunnlag for røykdykking beskrives. Risikoen ved røykdykking skal alltid vurderes, og den risikoen røykdykkerne utsetter seg for skal alltid stå i forhold til forventet utbytte av innsats. Et røykdykkerlag fører med seg en angrepslange/ett strålerør. Laget sikres med egen sikringslange. Vannforsyning fra ett strålerør må som et minimum raskt kunne økes til 200-300 liter per minutt. Konklusjon er at stigeledning bør dimensjoneres for 1000 liter per minutt.

Stigeledning, koblinger og ventiler

En stigeledning skal i utgangspunktet erstatte slangeutlegget brannvesenet normalt bruker oppover i etasjene. Det presiseres at det skal være ett Kupling NOR 1 (Ø65 mm) uttak på stigeledningen med stengeventil/kuleventil i hver etasje.

Tilkoblingspunkt på bakkeplan skal ha mulighet for tilkobling av to Ø 65 mm fødeslanger. Koblinger skal være av type NOR 1. Det skal være stengeventil/kuleventil for hver tilkobling. Ulike overganger, se bilder 8 og 9.

Hvis det er flere trappeløp opp i etasjene er det ønskelig med stigeledning i hvert av dem.

BILDE 8 OVERGANG 65 MM

BILDE 9 OVERGANG 38MM

Plassering av vannuttak/vanninntak på stigeledning(er) må plasseres slik at de er lett tilgjengelig for brannvesenets innsats. Det må være god plass rundt koblinger og ventiler. Koblinger må være plassert minst én meter over bakken/gulvet og bør være 45 grader nedad rettet, alternativt horisontalt rettet for å unngå knekk på slanger. Det er viktig å ta høyde for eventuelt framtidig hæververk.

Mål på innkassing/luke må ikke være mindre enn 30 x 30 cm.

Stigeledningen må være robust nok til å tåle det trykket brannvesenet belaster med. Det skal være 7 bar ved strålerør, noe som tilsier 8 bar uttak i øverste etasje.

Trykkøkningspumper

Offentlig vannledningsnett vil ofte være i stand til å levere den vannmengden sprinkleranlegg krever, men det er ikke alltid vannmengden leveres med nødvendig trykk. Tidligere har dette vært løst med å installere en trykkøkningspumpe, dette er ikke lenger tillatt iht. VA-normen for Bergen kommune. Prosjekterende bør ta kontakt med VA-etaten for avklaringer tidlig i prosjekteringsfasen.

4.0 Branntekniske installasjoner m.m.

4.1 Merking

Det fremgår av TEK17 § 11-17 tredje ledd at branntekniske installasjoner som har betydning for rednings- og slokkeinnsats skal være tydelig merket.

4.2 Orienteringsplaner

Av VTEK17 § 11-17 tredje ledd fremgår det at «I byggverk i risikoklasse 3, 5 og 6, og i større byggverk i risikoklasse 2, må det være en orienteringsplan ved inngangen til hovedangrepsveien. Denne må inneholde nødvendig informasjon om brannskillende bygningsdeler, rømnings- og angrepsveier, slokkeutstyr, og branntekniske installasjoner (blant annet alarm- og slokkeanlegg) og viktig personell, samt oversikt over særskilte farer i sammenheng med brann og ulykker.»

Formålet er å gi brann- og redningspersonell nødvendig informasjon for å løse sine oppgaver på en effektiv måte.

4.3 Sprinklerventil

Dersom sprinkleranlegget løses ut, er det viktig at sprinklerventilen kan lokaliseres så raskt som mulig. Det er derfor viktig at veien frem til denne er merket med skilt, og at den også er tegnet inn på orienteringsplanen.

4.4 Nøkkelboks (BB-safe)

Iht. VTEK17 § 11-17 første ledd må det i byggverk der brannvesenet vil måtte søke gjennom et større antall rom, sørges for at brannvesenet har lett tilgang til universalnøkkel. I de fleste tilfeller betyr det montering av nøkkelboks type BB. Det er også ett av vilkårene ved inngåelse av avtale om tilkobling til brannvesenets alarmsentral. Plassering må avklares med brannvesenet i hvert enkelt tilfelle.

4.5 Samband/radiodekning

Iht. til veiledning til TEK17 § 11-17 første ledd, preaksepterte ytelser, må det i byggverk uten tilfredsstillende radiodekning tilrettelegges med tekniske installasjoner slik at rednings- og slokkemannskap kan benytte eget samband. Brann- og redningsetaten benytter TETRA-samband. For nærmere avklaring rundt tekniske spesifikasjoner må det sendes skriftlig henvendelse til etatens postmottak.

4.6 Parkeringskjeller

Branner i større parkeringskjellere har vist seg vanskelig å håndtere for brannvesenet. Det er derfor behov for særskilte tiltak for å tilrettelegge for rednings- og slokkeinnsats på slike steder ref. VTEK17 § 11-17 til annet ledd, bokstav B.

4.7 Automatisk garasjeanlegg

Et automatisk garasjeanlegg er et lukket og kompakt anlegg som ikke er tilgjengelig for publikum. I automatiske garasjeanlegg vil ikke røykdykkerinnsats kunne gjennomføres uten vesentlig fare for redning- og slokkemannskap. Brannvesenet ønsker informasjon om etablering av alle slike anlegg ref. VTEK17 § 11-17 til annet ledd, bokstav C.

4.8 Solceller

Brannvesenet ønsker informasjon om installasjoner og anlegg av solcellepanel. Det har betydning for sikkerheten til innsatspersonellet ved hendelser at de er kjent med hvordan de skal koble ut strømmen på anlegget.

BERGEN
KOMMUNE

Byrådsleders avdeling
Bergen brannvesen

Til mottakere

Vår referanse: 2019/102732-2
Saksbehandler: Kjartan Furnes
Dato: 2. januar 2020

Brannvesenets uttalelse vedr. Årstad - Gnr 160 bnr 410 m.fl., Schweigårds vei - Varsel om utvidet plangrense

Planområdet er planlagt utvidet fra ca. 6,8 daa til ca. 8,2 daa, for å øke antallet nye boligbygg fra to til tre og for å sikre frisiktsoner på grunn av adkomst til renovasjon og parkering via Bendixens vei.

Basert på planforslaget kan ikke brannvesenet se at innsatsmuligheten i området blir begrenset av forslaget, under forutsetning at de krav som er lovfastsatt for tilkomst ivaretas for nye tiltak.

Det henvises til: «Veiledning: Tilrettelegging for innsats for rednings- og slokkemannskaper» utarbeidet av Bergen brannvesen for tekniske spesifikasjoner. Dokumentet ligger vedlagt.

Med hilsen
Bergen brannvesen

Janicke Larsen - avdelingsleder
Kjartan Furnes - branningeniør

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Mottakere: ARD AREALPLAN AS,7 etasje Nygårdsgaten 114,5008 BERGEN

Til mottakere

Vår referanse: 2017/12995-5
Saksbehandler: Rigmor Huus
Dato: 6. januar 2020

Byantikvarens merknad. Årstad - Gnr 160 bnr 397 m. fl. - Schweigårds vei - Varsel om utvidet plangrense

Viser til varsel om utvidet plangrense, brev av 02.12.2019 og beklager sent svar.

Byantikvaren er skeptisk til utvidelse av plangrensen da formålet er å øke antallet nye boligbygg fra to til tre. Planområdet er omfattet av hensynssone kulturmiljø Minde- Nymark, og det innebærer at det skal tas hensyn til eksisterende bebyggelse, bebyggelsesstruktur og stedskvaliteter forøvrig.

Retningslinjer for hensynssonen:

15 Minde - Nymark

Området karakteriseres av rekkehus, tomannsboliger og villaer, flere er tegnet av arkitekt Leif Grung. Reguleringsmessig svært interessant område som viser rådende planidealer fra første halvdel av 1900-tallet. Områdene ved Nymark og Finnbergåsen består av særegne boligområder fra 1920-tallet hvor ideene om hagebyen og selvbyggeriet står sentralt. Boligprosjekter som Johan Sverdrups vei, Nansens vei, St. Olavs vei, Falsens vei, Inndalsveien, og Finnbergåsen representerer flere ulike typer hagebybebyggelse. Her inngår både en- og tomannsboliger i rekke, og større helhetlige boliganlegg. Både forhagene og de større bakhagene utgjør en viktig del av denne bebyggelsesstrukturen.

- Området karakteriseres av høy arkitektonisk kvalitet og gode materialvalg, eventuelle nye tiltak skal utformes i samspill med de bygde omgivelsenes karakter, og med god terrengtilpasning.
- Eventuelle nye tiltak skal opprettholde områdets gate- og byromstruktur, bebyggelsesstruktur samt forholde seg til volum og høyder på eksisterende bebyggelse
- I plan- og byggesaker som berører kulturminner eller kulturmiljøer skal

Byantikvaren gi en vurdering av tiltakets konsekvens med hensyn til kulturminneverdi.

Vi kan ikke se at det er utarbeidet kulturminnedokumentasjon, dersom det ikke er utarbeidet må det gjøres, og dersom plangrensen blir utvidet må dette arealet også dokumenteres.

Med hilsen
Byantikvaren

Johanne Gillow - byantikvar
Rigmor Huus - saksbehandler

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Mottakere: ARD AREALPLAN AS,7 etasje Nygårdsgaten 114,5008 BERGEN

ARD AREALPLAN AS
7 etasje Nygårdsgaten 114
5008 BERGEN

Vår referanse: 2019/102737-2
Saksbehandler: Elisabeth Havnen
Dato: 19. desember 2019
Deres ref.:

Helsevernuttalelse til varsel om utvidet plangrense for Årstad, gnr. 160 bnr. 397 mfl. Schweigårds vei i Bergen kommune

Miljørettet helsevern ved Etat for helsetjenester uttaler seg som helsemyndighet. Lov om folkehelsearbeid § 4.3, pålegger helsetjenesten, gjennom råd og uttalelser, å medvirke til at helsemessige hensyn blir ivaretatt i andre offentlige organers planlegging.

Vi viser til varsel om utvidet plangrense for Årstad, gnr. 160 bnr. 397 mfl. Schweigårds vei i Bergen kommune mottatt 2. desember 2019. Planens formål er å øke utnyttelsesgraden og å legge til rette for boliger i blokkbebyggelse på gnr. 160 bnr. 397, 398 og 410. Det legges opp til at eksisterende boliger og garasjer i planområdet rives. Tilkomst til nye boliger er planlagt fra Schweigårds vei. Parkering er foreslått under ny bebyggelse med tilkomst fra Bendixens vei. Planområdet ligger innen gangavstand til bybanestopp, og det vurderes derfor å legge til rette for en relativt høy utnyttelse.

Vi viser til vår helsevernuttalelse, datert 13. februar 2018 for våre tidligere merknader til planen.

Ytterligere merknader:

Trafikkforhold

I foreliggende plan er innkjøring til felles parkeringskjeller flyttet fra Schweigårds vei til Bendixens vei. Vi mener denne endringen må vurderes spesifikt med tanke på den totale trafikksituasjonen i området. Bergen kommune har som eier av Minde barnehage mottatt bekymringsmeldinger angående trafikksituasjonen rundt, og tilkomsten til, Wergeland torg/Minde barnehage. Bendixens vei er en del av denne problemstillingen og Bymiljøetaten vurderer nå hele trafikksituasjonen ved Wergeland torg. Det må derfor utredes om Bendixens vei bør benyttes til innkjørsel til så mange nye boliger.

Uteareal

Planen vil legge til rette for en relativt høy utnyttelse av tomt. Miljørettet helsevern mener at det må legges til rette for gode uteareal på egen tomt, siden det allerede er høy belastning på offentlige uteareal i nærmiljøet. Slik vi ser det bør krav til uteareal fortrinnsvis løses på egen tomt.

Støy og støv i bygge- og anleggsperioden

Støy og støv i anleggsperioden er omtalt i vår tidligere uttalelse. Vi påpeker likevel at byggherren må være spesielt oppmerksom på de følger støy og støv i bygge- og anleggsperioden vil ha for barna i Minde barnehage og andre naboer. Vi ber derfor om at det i tillegg til støykartlegginger og -målinger som vi omtalte i forrige uttalelse, utarbeides en støyrapport for bygge- og anleggsfasen. Rapporten må vurdere:

- Støyreduserende tiltak for de ulike fasene av bygge- og anleggsarbeidet.
- Om støyen kan reduseres tilstrekkelig til at barna i barnehagen kan benytte sine inne- og utearealer i bygge- og anleggsperioden, eller om det må tilbys alternative lokaler.

Det må også lages en plan for:

- hvordan det skal følges opp at underleverandører følger støykrav.
- dokumentering av at støygrensene i tabell 4-6 i T-1442 overholdes.
- kommunikasjon med naboer.

Når det gjelder kommunikasjon er det svært viktig at det drives med oppsøkende informasjon, og at oppdatert informasjon gis fortløpende.

Støv i anleggsperioden

Erfaringsmessig vil støv bli en ulempe for naboene. Måling av svevestøv på uteområdet til barnehager som ligger nært anleggsarbeid har tidligere vist helseskadelige nivåer. Det må derfor settes krav til støvreduserende tiltak i reguleringsbestemmelsene. De støvreduserende tiltakene må også inkludere transport av masser.

Sikkerhet i anleggsperioden

Minde barnehagen har et lite uteareal, og må bruke områder utenfor barnehagens område daglig for å sikre at barna har tilstrekkelig stort areal. Det er derfor svært viktig at det tilrettelegges for en sikker tilgang til barnehagen, og at barna kan bevege seg trygt i nærområdet. Gjerder som settes opp må være tette for å hindre eksponering for svevestøv fra arbeidet og for å minimere risikoen for å bli truffet av flyvende gjenstander. Dette kravet er basert på erfaringer fra anleggsarbeid nær skoler.

Med hilsen
Helsevernenheten

Viviann Sandvik - Avdelingsleder Miljørettet helsevern
Elisabeth Havnen - Overingeniør Miljørettet helsevern

Dokumentet er godkjent elektronisk.

ARD AREALPLAN AS
7 etasje Nygårdsgaten 114
5008 BERGEN

Dato: 05.12.2019
Vår ref.: 2017/17989-9
Saksbehandlar: arvhaug
Dykkar ref.:

Att. Olivier Ceysens

Fråsegn til varsel om utvida plangrense for reguleringsplanarbeid for gnr. 160 bnr. 397 m. fl., Schweigårds vei, Årstad, Bergen kommune

Vi viser til brev datert 02.12.19 om utvida plangrense for reguleringsplanarbeide for gnr. 160 bnr. 397 m. fl., Schweigårds vei, Årstad, Bergen kommune. Hovudføremålet med reguleringa er å leggje til rette for bygging av ein bustadblokk, tilkomst til parkeringskjeller og renovasjonsløyising. Føremålet er i hovudsak i samsvar med kommuneplan der området er sett av til byfortettingssone (BY2). Kommunen har vurdert at planen ikkje utløyser krav om konsekvensutgreiing.

Vurdering og innspel

Hordaland fylkeskommune vurderer planarbeidet ut i frå fylkeskommunens sektoransvar og målsettingar i regionale planar.

Hordaland fylkeskommune viser til tidlegare fråsegn i saka dagsett 07.02.18, og har ingen vesentlege nye merknader til endring av planen slik det vert lagt frem i varselbrev og tilhøyrande dokument.

Kulturminne

Vi viser til tidligare merknad til oppstart, men minner dykk på om at det er vedtatt ny KPA for Bergen. Planområdet ligger innanfor omsynssone H570. Dette må takast omsyn til planarbeidet.

Hordaland fylkeskommune har ingen vidare merknader på noverande stadium i planprosessen når det gjeld omsynet til kulturminneinteresser.

Meir informasjon

Meir informasjon om plantema, rettleiarar og statistikk/kart kan ein finne på nettsidene våre www.hordaland.no.

Oppsummering

Hordaland fylkeskommune ber om at planarbeidet legg særleg vekt på samordna areal- og transport, kulturminne og kulturmiljø, arkitektur og estetikk, universell utforming og barn og unge sine interesser.

Eva Katrine R. Taule
fagleiar kommunal plan

Arvid Hauge
saksbehandlar

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Saksbehandlar:

Arvid Hauge, Seksjon for plan - REG AVD, REGIONALAVDELINGA
Endre Sten Nilsen, kultur- og idrettsavdelinga, fylkeskonservatoren
Gunnhild Raddum, transportplanseksjonen, samferdselsavdelinga

Kopi til:

Bergen kommune

FYLKESMANNEN I VESTLAND

BERGEN
KOMMUNE

Vann- og avløpsetaten

ARD AREALPLAN AS
7 etasje Nygårdsgaten 114
5008 BERGEN

Vår referanse: 2019/102787-2
Saksbehandler: Mikael Tjemsland
Dato: 11. februar 2020
Deres ref.: Olivier

Vedrørende utvidet plangrense for Årstad gnr. 160 bnr. 397 mfl. Schweigårds vei

Vi viser til Deres brev mottatt den 02.12.19

VA-etaten registrerer mindre endring av planområdet.

Vann- og avløpsetaten viser til tidligere uttalelser av 22.01.18 og 26.06.13 i forbindelse med varsel om oppstart av planarbeid.

Tidligere uttalelse opprettholdes med følgende merknad:
Opprinnelig uttalelse er gitt i 2013. Det forventes at utforming av VA-rammeplanen utføres i henhold til dagens regelverk, bla. siste revisjon av VA-normen og KPA Overvann.

Vedlegg: VA-ledningskart i M 1:500

Kopi av uttalelse av 26.06.13 (snr.: 201221580-136)
Kopi av uttalelse av 22.01.18 (snr.: 201700150-159)

Med hilsen
Vann- og avløpsetaten

Solveig Hovland - Fagansvarlig
Mikael Tjemsland - Saksbehandler

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Arkitektkontoret Nord AS
Postboks 95
Torggata
5201 OS

Deres ref.

Deres brev av:

Vår ref.

201221580-136

ELES

Emnekode

EVA-5120

Dato

26. jun 2013

Gnr 160 bnr 397, 398 Schweigårdsvei 53, 55

Uttalelse fra Vann- og avløpsetaten ifb. oppstart privat planarbeid

Vi viser til Deres brev mottatt den 14.06.2013.

Kommunalt vann- og avløpsnett i området:

Vann: Ø150mm vannledning i grått støpejern, i Schweigårdsvei.
Ø150mm vannledning i grått støpejern, i Bendixens vei.

Slukkevannsutttak: Hydrant og kum med brannventil er etablert flere steder i Schweigårdsvei og Bendixens vei.

Avløp: Ø525mm avløp-fellesledning i betong, i Schweigårdsvei.
Ø1500mm avløp-fellesledning i betong, i Bendixens vei.

Se vedlagte VA-ledningskart som viser kommunalt (og deler av privat) VA-nett i området.

VA rammeplan

I henhold til bestemmelser og retningslinjer for kommuneplanens arealdel 2010, pkt. 18, skal VA-rammeplaner inngå som del av reguleringsplanen. Det skal utarbeides VA-rammeplan parallelt med reguleringsarbeidet. VA-rammeplanen består av en beskrivelse med tilhørende plantegning.

Rammeplanen skal angi prinsippløsninger for området, vise sammenheng med overordnet hovedsystem, dimensjonering, overvannshåndtering og flomveger.

Overvannsmengder før og etter utbygging skal dokumenteres.

Det må i reguleringsbestemmelsene (jf. pbl. § 12-7) stilles krav om at VA rammeplanen skal legges til grunn for videre detaljprosjektering og byggesaksbehandling. Dette vil sikre at utviklingen skjer i samsvar med overordnede hovedplaner.

Det må tydelig fremgå i VA-rammeplanen hvilke ledningsstrekke som er tenkt å skulle overtas til kommunal drift, og hvilke som skal være private.

VA-etatens merknader vedrørende varsel om oppstart / igangsetting av planarbeid i området:

Overvannshåndtering

Ved utbygging av nye områder og ved fortettingsprosjekt må overvannshåndteringen planlegges og utføres slik at overvannet ikke fører til skader eller ulemper på nedenforliggende områder. Det er viktig at man fordrøyer vannet og ikke øker flomfaren. Overvannet skal håndteres lokalt ved hjelp av infiltrasjon og fordrøyning jf. VA-norm for Bergen kommune: ”Retningslinjer for overvannshåndtering i Bergen kommune”.

Vi ber om at det tas med i reguleringsbestemmelsene at overvannshåndteringen skal løses iht. VA- norm for Bergen kommune.

Ved etablering av fordrøyningsareal er det viktig at det blir avsatt areal til dette formålet i reguleringsplanen. Dette gjelder også ved håndtering av overvann fra veg.

Flomveger

Flomveger blir etablert når overvannsystemet ikke lenger kan lede bort de dimensjonerende vannmengdene. Flomveger skal dimensjoneres for å kunne ta unna all avrenning fra hele nedbørsfeltet og dimensjoneres etter VA-norm for Bergen kommune og TEK10.

Nedenforliggende områder skal kunne håndtere vannmengdene fra flomveger.

Tilknytningsrett

Nybygg bolig i planområdet kan påregne å få tilknytningsrett til kommunalt va-nett fra VA-etaten. Dersom **private** ledninger skal benyttes, forutsettes det at ansvarlig prosjekterende foretar en faglig vurdering av disse, og at en finner både kvalitet og kapasitet tilfredsstillende for en eventuell økt belastning forårsaket av ny tilknytning.

Før tilknytningsrett til kommunalt vann- og avløpsnett kan gis, må det dokumenteres at tiltakshaver har sikret seg nødvendige rettigheter/erklæringer for ledningsgrunn over annen eiendom, og for tilknytning og felles drift og vedlikehold av private fellesledninger. Disse vedlegges søknad om forhåndsuttalelse til VA-etaten.

Med hilsen

VANN- OG AVLØPSETATEN

Dette dokumentet er godkjent elektronisk.

Elisabeth Espeland - saksbehandler

Solveig Hovland - fagansvarlig

Vedlegg: VA-ledningskart i M 1:500

BERGEN
KOMMUNE

VANN- OG AVLØPSETATEN
Fjøsangerveien 68
Postboks 7700, 5020 Bergen
Telefon 55 56 60 00
Organisasjonsnummer 974600951
va-kundeservice@bergen.kommune.no
www.bergenvann.no

Ard Arealplan AS
Nygårdsgaten 114
5008 BERGEN

Deres ref.

Deres brev av:

Vår ref.

201700150-159
MITJ

Emnekode

EVA-5120

Dato

22. januar 2018

**Gnr 160 bnr 397 m.fl. Schweigårds vei,
Uttalelse fra Vann- og avløpsetaten ifb. oppstart av privat planarbeid**

Vi viser til Deres brev mottatt den 27.12.17.

Vann- og avløpsetaten viser til tidligere uttalelse av 26.06.13 (snr.: 201221580-136) i forbindelse med varsel om oppstart av planarbeid. Tidligere uttalelse opprettholdes, og vi har ingen ytterligere merknader.

Vedlegg: VA-ledningskart i M 1:500

Kopi av uttalelse av 26.06.13 (snr.: 201221580-136)

Med hilsen

VANN- OG AVLØPSETATEN

*Mikael Tjemsland - saksbehandler
Solveig Hovland - fagansvarlig*

Dette dokumentet er godkjent elektronisk.

Anette Edvardsen
Rolf Brudvik Edvardsen
Schweigårdsvei 57
5067 Bergen

Bergen, 13. februar 2018

Ard arealplan AS

Nygårdsgaten 114
5008 Bergen

Som naboer til eiendommer som inngår i arbeidet med reguleringsplan for Schweigårdsvei/Bedixens vei (gnr. 160 bnr. 397 mfl.), ønsker vi å melde følge merknader til oppstartsarbeidet.

- **Gangvei til bybane bli mer utrygg.** Foreslått adkomst til parkering over eiendommen Schweigårdsvei 51 (eldrebolig) er en mye brukt gangvei for adkomst til bybanestopp. Sikkerheten for gående forringes sterk dersom trafikken til /fra parkeringsanlegg for leilighetene blitt anlagt som skissert i oppstartsnotat. Adkomsten bør legges annet sted.
- **Økt trafikk i Schweigårdsvei.** Etablering av leilighetsbygg med adkomst fra Schweigårdsvei vil øke trafikken i gaten betraktelig. Denne veien er allerede belastet og har sine utfordringer. Veien er skolevei for mange barn. Veien har gjennomgangstrafikk til Fridalsveien/Inndalsveien. Den har dårlig sikkerhet for gående og beboere, spesielt beboere på vestsiden av veien siden det her mangler fortau. Det er høy grad av parkering i gaten. Vi er bekymret for sikkerheten til gående, og spesielt barn som passerer mellom parkerte biler og over gaten til sine hjem eller til passasje ned til Bendixens vei/bybanen.
- **Arkitektur og estetikk.** Strøkets karakter med lavere bygg i bør bevares og utforming av leilighetsbygg bør ha som mål og å beholde dette i størst mulig grad.
- **Boligstørrelser.** Området trenger flere større boliger, slik at barnefamilier har mulighet til å bli boende.
- **Konsekvensutredning.** Det er i notat oppstartsmøte datert 29.6.17 bemerket av naboforhold skal konsekvensutredes. I brev om varsel om oppstart av reguleringsplanarbeid datert 27.12.17 står det at planarbeidet ikke utløser krav om konsekvensutredning. Vi

mener det er behov for konsekvensutredning på alle punkter under Samferdsel i oppstartsnotatet og for naboforhold.

Vennlig hilsen

Anette Edvardsen
Rolf Brudvik Edvardsen

Ard arealplan as
Nygårdsgaten 114
5008 Bergen

Sameiet Schweigaardsvei 41,
5063 Bergen, 8. februar 2018

Deres ref. ard17026

Merknader til oppstart av reguleringsplanarbeid – konsekvensutredning

Like før nyttår mottok vi varsel om oppstart av reguleringsplanarbeid i vårt nærmiljø. Vi har en del spørsmål til saken, som vi ikke ser besvar i varselet, og vi krever derfor en grundig konsekvensutredning før planarbeidet igangsettes.

Først tre spørsmål:

- Er planarealet innbefattet i Bergen kommunes «fortettings-område»?
- Vil gangveien mellom Bendixens vei og Schweigaardsvei bli avstengt?
- Kartet viser en utvidelse av veien. Vil dette medføre fjerning av fortau, og ekspropriering av deler av eiendommene?

I varselet heter det: «*Planarbeidet utløser ikke krav om konsekvensutredning*». Planarbeidet legger opp til en stor inngripen i vår nærområdet, samt infrastrukturen i området.

Vi krever derfor at en konsekvensutredning foretas. Denne bør inneholde følgende elementer:

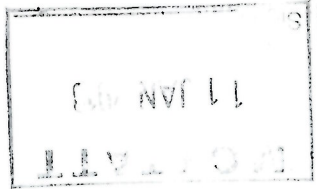
- Verdiforringelse av eiendommene i området.
- Konsekvenser av rivning av eldreboligene. Hvor skal disse erstattes?
- Blokkbebyggelse vil naturlig nok føre til flere barn i området. Har skoler og barnehager kapasitet til dette?
- Har bybanen kapasitet til å befordre den økte befolkningen i området. Bare blokken som er under oppføring på Wergeland vil bli en utfordring.
- Med tanke på klima og bomiljø hvorfor legges det opp til økt biltrafikk?

Vi har vært i kontakt med flere av naboene, som stiller seg bak våre bekymringer. Tidsfristen gjør at vi ikke får tatt en runde med underskrifter, men dette vil bli gjort i den videre prosessen.

På vegne av flere,

Vennlig hilsen Anita Rose Bakke

Bergen, den 5.januar 2018
Schweig. vei 36B
5063 Bergen.

Til: Ard arealplan A/S,
Nygårdsgaten 114,
5008 Bergen.

Att: Anja Vik/ingeniør-arealplanlegger.

Vedr: Reguleringsplanarbeid for Årstad, gnr.160 bnr 397 m/flere ved gate
adresse Schweigårds vei, Bergen Kommune.

Viser til deres brev datert 27.desember 2017, ref. ard17026, angående
oppstart av reguleringsplanarbeid for nevnte område.

Undertegnede som bor på post adressen Schweig.vei 36B vil bli berørt av
dette arbeidet og kan ikke under noen omstendigheter akseptere den
foreslåtte løsningen med utkjørsel til Schweig.vei.

I dag er denne utkjørselen og en tilhørende mindre parkeringsplass bare
brukt av personell og besøkende som skal til eldreboligen som ligger rett
nedenfor parkeringsplassen.

Det har skjedd vesentlige endringer siden eldreboligen med tilhørende
parkeringsplass ble anlagt for flere titalls år tilbake i tid. Det kommunale
veistykket med tilhørende gangvei og trappesats fra Schweig.vei og ned til
Bendixens vei er i dag en svært så trafikkert vei for gående, både barn og
voksne som bor i dette området og som i dag bruker bybanen. Økningen av
gående er formidabel, noe man ikke hadde tidligere. I tillegg brukes denne
veien i stor grad av personer som skal ned på Rema 1000 på Wergeland for
å handle. Når vi også vet at personbiler som bruker denne utkjørselen fra
parkeringsplassen og skal til høyre ikke klarer å snu retningen på bilen
uten å bruke fortauet på motsatt side av veien for å komme seg rundt, så
sier det seg selv at denne løsningen vil være umulig med så mange
boligheter som man her legger opp til. Men selv om man setter opp
forbudt skilt mot å svinge til høyre, så er ikke Schweig.vei egnet for en slik
belastning som man her planlegger. Ingen av disse fire eller
seksmannsboligene som ligger på venstre siden av utkjørselen har garasje,
derfor står det alltid tett i tett med biler parkert langs fortauet på den ene
siden av veien, noe som gjør det nærmest umulig for to biler å passere

hverandre. Altså må en av bilistene rygge helt tilbake til utgangspunktet dersom man ikke finner en åpen parkeringsplass å rygge inn i.

For å få til en fornuftig, forsvarlig og sikker løsning til både ut- og innkjørsel problematikken, må man se mot andre løsninger enn Schweig.vei.

Med vennlig hilsen

Arne Larsen

**Kopi av dette brevet vil bli sendt til
Bergen Kommune, byggesaksavdelingen.**

Fra: Benedikte og Thomas Geisner [<mailto:tgeisner@me.com>]

Sendt: 14. februar 2018 23:42

Til: post <post@ardarealplan.no>

Emne: E-post fra ardarealplan.no

Vi har to kommentarer:

1. Av tilgjengelig informasjon, fremgår det at gnr 160 bnr 396 ikke skal omreguleres til boligformål, eller vil bli berørt på annen måte enn ved å sikre adkomst til boligblokken som vil bli oppført på gnr 160, bnr 397 og 398. Dersom planarbeidet innbefatter omregulering, eller på annen måte endring av bebyggelse, eller nyoppføring av bebyggelse på gnr 160, bnr 396, ber vi om at dette konsekvensutredes.
2. Astrupsvei og Schweigaardsvei er til enhver tid så å si ufremkommelige for brannbiler eller andre utrykningskjøretøy som krever 3 meter bredde. Gatene er uoversiktlige pga tett parkering av biler på begge sider av veien, slik situasjonen er i dag. I tillegg er dette et område der det ferdes mange skolebarn. Vi er bekymret for at ytterligere 20-30 biler som skal til og fra et evt. nybygg, vil gjøre trafikkbildet enda farligere, og vi ber om at dette aspektet vurderes nøye.

Fra: Benedikte og Thomas Geisner

Telefon: 95217532

Ard Arealplan
Nygårdsgaten 114
5008 BERGEN

Vår ref.: 17/00531-2

Deres ref.: ARD17026

Bergen, 14.02.2018

Uttale til varsel om oppstart av reguleringsplanarbeid på eiendom 1201.160.397 mfl. Schweigårds vei i Bergen kommune

Vi viser til varsel om oppstart av planarbeid for gnr 160 og bnr 397 mfl. Formålet er blokkbebyggelse med 20-25 boenheter. I notat fra oppstartsmøtet anbefaler Bergen kommune nedgravd fremtidsrettet avfallsløsning. BIR støtter dette og viser også til at det sommeren 2017 ble varslet oppstart av planarbeid for naboeiendommen på gnr 160 bnr 409 i Bendixen vei, også her med blokkbebyggelse for 25 boenheter. Jamfør vår uttale i brev av 20.07.2007 til Ard Arealplan. BIR ber om at det vurderes om avfallsløsningene for disse to planene kan sees i sammenheng.

Våre generelle innspill er ellers følgende:

- Krav i planbestemmelsene om fremtidsrettede nedgravde renovasjonsløsninger.
- Krav i planbestemmelsene om utarbeidelse av renovasjonsteknisk plan (RTP) som skal være forelagt BIR for uttale forut for søknad om rammetillatelse/igangsettingstillatelse/byggesak.
- Rekkefølgekrav om ferdigstillelse av avfallsanlegget iht. til BIRs uttale til RTP før midlertidig brukstillatelse/ferdigattest.
- Tilstrekkelig og egnet areal for alle avfallstypene må avsettes spesifikt på arealplankart og/eller i illustrasjonsplanen
- Tilstrekkelig areal for tilkomst med lastebil (L) og oppstilling ved henting av avfallet må sikres, jamfør BIRs renovasjonstekniske veileder (RTV) og veinormal (N100), Statens vegvesen.

Med vennlig hilsen

Barbro Relling
Rådgiver

Anja Vik

Fra: post
Sendt: tirsdag 2. januar 2018 08:48
Til: Anja Vik
Emne: VS: Ang. Ref. ard17026

-----Opprinnelig melding-----

Fra: Gmail [mailto:jannesorum@gmail.com]
Sendt: 31. desember 2017 11:37
Til: post <post@ardarealplan.no>
Emne: Ang. Ref. ard17026

Hei,

Borettslaget vårt, Astrups vei 31&35 vil bli veldig berørt av reguleringsplanen som er under planlegging.

Vi ynskjer å få tilsendt snitt frå plamleggingsmodellen, for å kunne sjå konsekvensane for våre bebuarar.

Vi ynskjer å vite nøyaktig plassering av bygget på eigedommen, samt høgde.

Mvh
Janne Sørums
Styreleiar
Borettslaget Astrups Vei 31&35
Tlf . 97074779

Anja Vik

Fra: Gmail <jannesorum@gmail.com>
Sendt: onsdag 14. februar 2018 23:32
Til: Anja Vik
Emne: Re: SV: Ang. Ref. ard17026

Hei,

Astrupsvei 31&35 borettslag klagar med dette på oppstart av planarbeidet.

Det planlagde bygget vi få store konsekvensar for vår eigedom. Samtlege bebuarar vil mest truleg miste heile eller store deler av utsikta si, i tillegg til at det mest truleg vil påverke soltilhøva på eigedomen. Dette vil medføre eit stort verditap for vår eigedom.

Det vil også medføre store vanskar med framkommelighet, auka press på parkeringsplassar og ein vesentleg meir utrygg skuleveg for borna i nabolaget.

Vi undrar oss også over kva arkitektonisk utforming dette bygget vil få, og om det kan vera i samsvar med resten av nabolaget.

I kommunens arkiv ligg det også ein plan frå 1951 som seier at det ikkje skal byggjast over to etasjar mellom Bendixens vei og Schweigårds vei.

I tillegg vil byggearbeida kome svært tett på, og vi er bekymra for bygningsmassen ved eventuell sprenging. Samt alle dei ulempene arbeidet vil føre til for oss.

Ber om stadfesting på at denne klagen er motteke.

På vegne av Astrupsvei 31&35 Borettslag,

Janne Sørum
Styreleiar
Tlf. 97074779

2. jan. 2018 kl. 10:16 skrev Anja Vik <av@ardarealplan.no>:

Hei.

Viser til deres merknad under.

Vi søker på dette tidspunkt innspill til oppstart av planarbeidet. Informasjonen dere etterspør (plassering av bygg og høyder) er på dette tidspunkt ikke fastsatt.

En vil i den kommende planprosessen avklare detaljene som du etterspør under, frem til vi har at planforslag klart til 1.gangs behandling. Dette planforslaget vil bli behandlet i kommunen og lagt ut til offentlig ettersyn. Dere vil da få tilsendt informasjon med brev, og dere vil få muligheten til å komme med innspill til de konkrete løsningene i planforslaget. Det vil da være utarbeidet snitt og andre tegninger dere kan studere.

Vi anbefaler dere på dette tidspunktet å sende inn en merknad med kommentarer dere måtte ha tidlig i planprosessen.

Med beste helsing
Anja Vik
Ingeniør · Arealplanleggar

Ard arealplan as
Nygårdsgaten 114 · 5008 Bergen
Tlf: 55 31 95 00 · Mob: 454 48 769

www.ardarealplan.no
www.facebook.com/ArdArealplan/

-----Opprinnelig melding-----

Fra: Gmail [mailto:jannesorum@gmail.com]
Sendt: 31. desember 2017 11:37
Til: post <post@ardarealplan.no>
Emne: Ang. Ref. ard17026

Hei,

Borettslaget vårt, Astrups vei 31&35 vil bli veldig berørt av reguleringsplanen som er under planlegging.

Vi ynskjer å få tilsendt snitt frå plamleggingsmodellen, for å kunne sjå konsekvensane for våre bebuarar.

Vi ynskjer å vite nøyaktig plassering av bygget på eigdommen, samt høgde.

Mvh
Janne Sørums
Styreleiar
Borettslaget Astrups Vei 31&35
Tlf . 97074779

BERGEN
KOMMUNE

BERGEN BRANNVESEN
Lungegårdskaie 44
Postboks 7700, 5020 Bergen
Telefon 53 03 00 00
bergen.brannvesen@bergen.kommune.no
www.bergen-brannvesen.no

Ard arealplan v/Anja Vik
Nygårdsgaten 114
5008 BERGEN

Deres ref.	Deres brev av:	Vår ref.	Emnekode	Dato
ard17026		201800301-2 LEKÅ	ESARK-5120	01. februar 2018

Brannvesenets uttalelse vedr. gnr 160 bnr 397 m.fl. Schweigårds vei - Varsel om oppstart av reguleringsplanarbeid - Årstad

I henhold til plan- og bygningslovens § 5-2 skal parter som er berørt av forslaget uttale seg. Bergen brannvesen er en berørt part i denne saken og uttaler seg herved om forhold som kan ha innvirkning på redningsinnsatsen.

Planens formål er å øke utnyttelsesgraden og å legge til rette for boliger i blokkbebyggelse på gnr. 160, bnr. 397 og 398. Det legges opp til at eksisterende eneboliger og garasje i planområdet rives. Tilkomst til nye boliger er planlagt fra Schweigårds vei, via parkeringsplass på gnr. 160, bnr. 396. Planområdet ligger innen gangavstand til bybanestopp, og det vurderes derfor å legge til rette for en relativt høy utnyttelse.

Bergen brannvesen forutsetter at brannvesenets innsatsmuligheter blir ivaretatt under de ulike fasene av arbeidet. Videre forutsettes det at brannvesenet holdes løpende orientert vedrørende forhold som kan ha innvirkning på tilkomstmuligheter eller forhold som gjelder endring i kapasitet eller plassering av uttak for sløkkevann.

Vi viser til vår veileder «tilrettelegging for innsats» som er tilgjengelig på Bergen brannvesen sine internettsider:

https://www.bergen.kommune.no/bk/multimedia/archive/00263/Veiledning_tilret_263197a.pdf

Med hilsen

BERGEN BRANNVESEN

Lena Kåsin - saksbehandler
Linn Kristin Høisæther - saksbehandler

Dette dokumentet er godkjent elektronisk.

ARD AREALPLAN AS
7 etasje Nygårdsgaten 114
5008 BERGEN

Vår referanse: 2017/12995-2
Saksbehandler: Rigmor Huus
Dato: 24. januar 2018

Årstad - Gnr 160 bnr 397 m.fl. - Schweigårds vei - Varsel om oppstart av reguleringsplanarbeid

Viser til oversendt varsel om oppstart reguleringsplan, brev av 27.12.2017.

Formålet med planen er å øke utnyttelsesgraden og å legge til rette for boliger i blokkbebyggelse på gnr 160, bnr. 397 og 398. Det legges opp til at eksisterende eneboliger og garasje i planområdet rives. Tilkomst til nye boliger er planlagt fra Schweigårds vei, via parkeringsplass på bnr. 396.

Bebyggelsen som ønskes revet er en liten enebolig fra 1918 med garasje, og et Rødlandshus fra 1966.

Byantikvaren uttalte seg i saken da den ble meldt til oppstart i 2013 (201300661-107) og opprettholder det vi påpekte da.

Vi ba om kulturminnedokumentasjon: «Vi ber om at tiltakshaver i tråd med overordnede retningslinjer beskriver og dokumenterer planområdet med hensyn på mulige kulturminner og kulturminnemiljø. Planer som ikke har tilfredsstillende dokumentasjon over kulturminner og kulturminnemiljø, kan returneres for utfyllende dokumentasjon.

Vi ber om at dokumentasjonen utføres som en egen rapport som legges ved planen slik at den kan inngå i Byantikvarens arkiv over denne type dokumentasjon. Omfanget av dokumentasjonen vurderes i forhold til forekomsten av kulturminnestrukturer i planområdet, men bør bestå av oversiktsfoto og foto av objekter og strukturer, kartinntegninger og kort beskrivelse av tidligere bruk og utnytting av arealet. I planutredningen bør det framlegges illustrasjoner på hvordan nye tiltak vil virke inn på de beskrevne kulturminnestrukturere eller kulturmiljøet.»

«Byantikvaren ser at de to bygningene er forutsatt revet i planen. Byantikvaren vil ta stilling til verneverdien av disse etter at det er utarbeidet en kulturminnedokumentasjon av planområdet. Kulturminnedokumentasjonen vil være et viktig grunnlag for videre saksbehandling og uttalelser fra Byantikvaren. I Byantikvarens vurdering av planforslaget vil strøkskarakteren vil være viktig, herunder volum, høyder og utforming. I de illustrasjoner som er lagt ved varselet om oppstart tar lite hensyn til området bygningskarakter.»

Planområdet er omfattet av hensynssone kulturmiljø (H570 Minde-Nymark) i høringsutkastet til ny KPA, det og et sterkere fokus på å styrke vektleggingen av kulturminner som en ressurs for byutvikling med egenart og identitet vil bl.a medføre at nye tiltak må tilpasses disse kravene.

Med hilsen
Byantikvaren

Johanne E Gillow - byantikvar
Rigmor Huus - rådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Arkitektkontoret Nord AS
Postboks 95
Torggata
5201 OS

Deres ref.	Deres brev av:	Vår ref.	Emnekode	Dato
		201300661-107 JOKR	ESARK-5120	01. aug 2013

Schweigårds vei 53 og 55 gnr 160 bnr 397 og 398. Melding om igangsetting av privat planarbeid Byantikvarens merknader

Vi viser til varsel om oppstart planarbeid og har følgende merknader.

Ansvar og myndighet

Som kommunens kulturminnefaglige etat vurderer Byantikvaren planforslagenes konsekvenser for nyere tids kulturminner i henhold til Plan og bygningsloven. Byantikvaren har en rådgivende funksjon.

Fylkeskommunen (Fylkeskonservator) vurderer også planforslagene i forhold til fylkeskommunale retningslinjer, og kan reise innsigelse til planer som er i konflikt med viktige kulturminneinteresser. Det er også fylkeskommunen som har forvaltningsansvaret for Lov om kulturminner. Sjøfartsmuseet er ansvarlig myndighet for marine kulturminner, og når det gjelder saker som berører fredet bygrunn er Riksantikvarens Distriktskontor Vest rette instans.

Kulturminneforekomster og dokumentasjon

Bergen kommune setter krav om dokumentasjon av kulturminnemiljø og -strukturer i forbindelse med alle plansaker, både offentlige og private. I forbindelse med overordnet arealplanlegging har Byantikvaren utarbeidet kulturminnegrunnlag for deler av Bergen kommune. Området ligger innenfor forretningsområdet rundt senterområdet for Wergeland, men utenfor området som ble definert som utbyggingsområde i Strategiarbeidet som ble gjort i forkant av den offentlige reguleringsplanen for Wergeland..

Selve planområdet har en bygningsområde som er fra 1918. Denne blir forutsatt revet i de skissene som er levert med meldingen om oppstart. Kulturmiljøet til planområdet ble først utbygget med villabebyggelse rundt 1. verdenskrig. på 1930-tallet begynte en mer planmessig rekkehusbebyggelse av området. Schweigårdsvei får to mansboliger og rekker, men enda er ikke gaten gjennomgående. Den ender i villahager hvor hagen til Schweigårdsvei 53 er en del av de som senere blir til vei. I Landåsplanen (1993) blir området betegnet som å være hageby inspirert. Det er en helhetlig og streng struktur hvor mellomrommene mellom husene er viktig.

Vi ber om at tiltakshaver i tråd med overordnede retningslinjer beskriver og dokumenterer planområdet med hensyn på mulige kulturminner og kulturminnemiljø.

Planer som ikke har tilfredsstillende dokumentasjon over kulturminner og kulturminnemiljø, kan returneres for utfyllende dokumentasjon.

Vi ber om at dokumentasjonen utføres som en egen rapport som legges ved planen slik at den kan inngå i Byantikvarens arkiv over denne type dokumentasjon. Vi ber om å få tilsendt rapporten både digitalt og som en trykt fargekopi. Omfanget av dokumentasjonen vurderes i forhold til forekomsten av kulturminnestrukturer i planområdet, men bør bestå av oversiktsfoto og foto av objekter og strukturer, kartinntegninger og kort beskrivelse av tidligere bruk og utnytting av arealet. I planutredningen bør det framlegges illustrasjoner på hvordan nye tiltak vil virke inn på de beskrevne kulturminnestrukturene eller kulturmiljøet. Ta gjerne kontakt med Byantikvaren for nærmere avklaringer.

Anbefalinger

Byantikvaren ser at de to bygningene er forutsatt revet i planen. Byantikvaren vil ta stilling til verneverdien av disse etter at det er utarbeidet en kulturminnedokumentasjon av planområdet. Kulturminnedokumentasjonen vil være et viktig grunnlag for videre saksbehandling og uttalelser fra Byantikvaren. I Byantikvarens vurdering av planforslaget vil strøkskarakteren vil være viktig, herunder volum, høyder og utforming. I de illustrasjoner som er lagt ved varselet om oppstart tar lite hensyn til områdets bygningskarakter.

Med hilsen

BYANTI KVAREN

Dette dokumentet er godkjent elektronisk.

Jonatan Krzywinski - rådgiver

Johanne E Gillow - byantikvar

ARD AREALPLAN AS
7 etasje Nygårdsgaten 114
5008 BERGEN

Vår referanse: 2017/12997-2
Saksbehandler: Eirik Skjerdal Lysne
Dato: 13. februar 2018

Uttalelse fra Bymiljøetaten - Årstad, gnr. 160 bnr. 397 m.fl., Schweigårds vei - Vedr. varsel om oppstart av reguleringsplanarbeid.

Saken gjelder

Det er varslet oppstart av reguleringsplanarbeid for gnr. 160 bnr. 397 m.fl., Schweigårds vei.

Hovedformålet med planarbeidet er å øke utnyttelsesgraden og å legge til rette for boliger i blokkbebyggelse på gnr. 160 bnr. 397 og 398. Det vurderes å legge til rette for relativt høy utnyttelse.

Grunnlag

Gnr. 160 bnr. 368 er i reguleringsplan for Bendixens vei - Schweigårds vei, passasje (arealplan-ID 10180000) fra 1947 avsatt til offentlig passasje. Gnr. 160 bnr. 396 er i reguleringsplan for Schweigårds vei 51, regulering av gamle hjemstomt (arealplan-ID 3890000) fra 1974 avsatt til aldersbolig. Gnr. 160 bnr. 397 og 398 er i reguleringsplan for Schweigårds vei 47, 51 og 53 (arealplan-ID 10570000) fra 1951 avsatt til boligbebyggelse. Resterende areal er regulert i plan for Bergensdalens midtre del (arealplan-ID 2000) fra 1923.

I gjeldende KPA er planområdet satt av til sentrumsformål (S11). I forslag til ny KPA er også planområdet satt av til sentrumsformål, byfortettingssone.

Vurderinger

Grøntfaglige og byromsmessige forhold:

Det er ingen registreringer for planområdet i Naturbase eller Artskart. I kommunens grøntkart ligger planområdet innenfor *prioritert vassdrag – Fjøsangervassdraget*. Det er ingen registrerte bekker eller elver i umiddelbar nærhet til planområdet og tiltak er vurdert til ikke å påvirke prioritert vassdrag på negativ måte.

Volumet på bygningene fremstår som ruvende i landskapet og med fare for negative fjernvirkninger. Bymiljøetaten mener at bygningenes høyde bør reduseres. Bygningene må tilpasses strøkets karakter i større grad.

Planområdet omfatter trappeoppgang/snarveg på eiendom gnr. 160 bnr. 368. Dette er en mye brukt snarveg for lokalområdet, som er viktig for tilkomst til blant annet bybane. Denne må ivaretas på en god måte i det videre planarbeidet med løsninger som legger godt til rette for fotgjengere også øverst i trappeoppgangen mot Schweigårds vei.

Trafikkgaglige forhold:

Tilkomst til nye boliger er planlagt fra Schweigårds vei, over parkeringsplass på gnr. 160 bnr. 396. Denne tilkomsten vil føre til økt trafikk på veien inn til eldresenteret der trappeoppgang/snarveg på gnr. 160 bnr. 368 også ligger. Det er i dag begrenset biltrafikk inn til denne parkeringsplassen. Bymiljøetaten mener at økt trafikk inn til parkeringsplass og fremtidig parkeringskjeller her vil føre til negative konsekvenser for brukere av trappeoppgang/snarveg. Schweigårds vei er også svært smal og det er derfor vanskelig for bilister som kommer ut av dette veistykket å svinge mot sør.

Bymiljøetaten anbefaler derfor at tiltakshaver vurderer mulighetene for tilkomst til parkeringskjeller fra Bendixens vei. Det kan da også vurderes å legge til rette for parkering for eldreboliger på tilgrensende eiendom i samme anlegg.

Bymiljøetaten har utover dette følgende merknader til trafikale forhold:

Offentlige trafikkområder skal planlegges i tråd med normalkravene angitt i Vegnormer for Bergen kommune og Statens vegvesens håndbøker, spesielt nevnes håndbok N100 *Veg- og gateutforming*.

Avvik fra vegnormalene skal unngås så langt mulig. Eventuelle avvik skal fremkomme tydelig i planen, begrunnes og dokumenteres.

Trafikkreguleringer på offentlig veg skal følge vegtrafikklovens bestemmelser. Eventuelt ønske om spesielle reguleringer krever omtale, og særlig godkjenning.

Planen skal for øvrig inneholde rekkefølgebestemmelser som fastsetter når gjennomføring mht. til opparbeidelse og/eller utbedring av kommunale vegområder skal skje.

Trafikksikkerhet skal være en del av planarbeidet og beskrives i eget punkt, med fokus på myke trafikanter og universell utforming.

Avkjørsler fra kommunal veg skal vises i planen og følge gjeldende krav til frisikt, svingradius og lengdeprofil i henhold til Statens vegvesens håndbøker N100 *Veg- og gateutforming* og V121 *Geometrisk utforming av veg- og gatekryss*. Frisiktsoner må sikres tilstrekkelig areal på plankartet. Tallet på avkjørsler fra offentlig vei tilstrebes holdt på et minimum.

Parkeringsplasser må i sin helhet ligge på privat grunn og fysisk adskilles fra den offentlige vegen. Samlokalisering av parkeringsareal ansees som positivt da dette reduserer antallet avkjørsler.

Veglys skal omtales og være del av rekkefølgekravene – også ved oppgradering/ændret bruk av eksisterende veg.

Normalprofil og lengdeprofil for vegareal skal lages for hver enkelt strekning som reguleres som offentlig vegareal, og normalprofiler må vises på plankartet eller beskrives i reguleringsbestemmelsene. Det siste gjelder tilsvarende for breddeutvidelser. Ved enfeltsveger skal møteplasser fremgå tydelig i planen.

Bymiljøetaten skal til orientering ha tilsendt detaljerte tekniske planer (inkl. veglys og skiltplan) til godkjenning for nye kommunale vegområder, og ved endringer på eksisterende kommunal vegområder, før søknad om igangsettelse sendes. De tekniske detaljplanene skal utformes i henhold til Statens vegvesens håndbok R700 *Tegningsgrunnlag Retningslinjer*.

Bymiljøetatens anbefaling

Bymiljøetaten mener at bygningene fremstår som ruvende i landskapet, noe som vil kunne føre til negative fjernvirkninger. Bygningenes høyde bør reduseres og tilpasses strøkets karakter i større grad. Det må bli lagt til rette for fotgjengere fra trappeoppgang til Schweigårds vei. Dette vil være ekstra aktuelt dersom adkomst til byggene blir planlagt fra Schweigårds vei. Bymiljøetaten anbefaler at tiltakshaver vurderer mulighetene for tilkomst til parkeringskjeller fra Bendixens vei. Vi viser for øvrig til momentene under *Trafikkfaglige forhold* over.

Med hilsen
Bymiljøetaten

Tom Sandahl - leder
Eirik Lysne - saksbehandler

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Sameiet Astrups vei 33
c/o Christina Stalheim
Astrups vei 33
5067 Bergen

Bergen, 14.02.2018

Ard arealplan as
Nygårdsgaten 114
5008 Bergen

Vedrørende varsel om oppstart av reguleringsplanarbeid for Årstad, gnr. 160 bnr. 397 mfl. Schweigårds vei i Bergen kommune.

Viser til brev fra 27.12.2017 vedrørende melding om oppstart av reguleringsplanarbeid ved overnevnte eiendom og uttrykker med dette våre innvendinger for ønsket reguleringsplanarbeid.

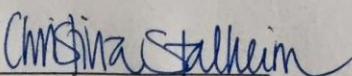
Andelseierne i Sameiet Astrups vei 33 bor slik til at en eventuell oppstart av reguleringsplanarbeid i Schweigårdsvei vil få flere konsekvenser for vår eiendom og for oss beboere.

Ut i fra tilsendt brev er "*planens formål å øke utnyttelsesgraden og å legge til rette for boliger i blokkbebyggelse*". Vi mener det er viktig å ivareta den karakteren som er i nabolaget og strøket for øvrig, samt vise hensyn til nabobebyggelse og -forhold. En eventuell blokkbebyggelse i et allerede etablert område bør vise hensyn når det gjelder plassering i terreng og hvor ruvende byggets høyde er tenkt, og med det ikke bygge høyere enn eksisterende bygg. En ruvende bygning på eiendommen vil være til sjenanse for oss beboere og ikke minst hindre vår utsikt og solforhold, i tillegg til å skape økt innsyn og støy. Vi frykter at dette vil påvirke våre boligers verdi til det negative og føre til verditap av eiendommen og være en stor belastning for oss beboere.

Når det gjelder trafikksituasjonen i dag har Astrups vei og Schweigårdsvei utfordringer med mye trafikk av biler og vi merker stor pågang av parkerte biler gatelangs som fører til smale gater som går ut over fremkommeligheten. Med tanke på vår nærhet til skoler og barnehager er det mange barn som bruker veiene som skolevei. Vi er kritisk til en økt trafikkbelastning i området som følge av mange boliger i blokkbebyggelse.

Det vil være en stor belastning og negativ påvirkning for vår eiendom, oss beboere og for nabolaget å være så tett opptil en byggeplass i en ubestemt tidsperiode og ikke minst med tanke på dagens trafikksituasjon i Schweigårdsvei.

Med vennlig hilsen
Sameiet Astrups vei 33

Christina Stalheim

Ard arealplan as
Nygårdsgaten 114

5008 BERGEN

Bksaksnr: 2017/01094
KOMTMHV: 2017/6-25

5120

13.02.2018

HELSEVERNUTTALELSE TIL VARSEL OM OPPSTART AV ARBEID MED REGULERINGSPLAN FOR SCHWEIGÅRDS VEI, GNR. 160, BNR. 397 M.FL., ÅRSTAD I BERGEN KOMMUNE

Avdeling for Miljørettet helsevern ved Etat for helsetjenester uttaler seg som helsemyndighet. Lov om folkehelsearbeid § 4.3, pålegger helsetjenesten, gjennom råd og uttalelser, å medvirke til at helsemessige hensyn blir ivaretatt i andre offentlige organers planlegging.

Vi viser til varsel om oppstart av reguleringsplanarbeid for Schweigårds vei, gnr. 160, bnr. 397 m.fl. den 27.12.17.

Formålet med planen er å øke utnyttelsesgraden og å legge til rette for 20-25 boenheter i blokkbebyggelse på gnr. 160, bnr. 397 og 398. Planområdet er på ca. 6,8 daa. Planen forutsetter riving av eksisterende bebyggelse (eneboliger og en garasje). Det er planlagt med garasje under ny bebyggelse med adkomst fra Schweigårds vei.

I den gjeldende KPA 2010 er planområdet regulert til sentrumsformål, S11. I forslag til ny KPA 2016-2030 er planområdet innenfor byfortettingssone BY2. Dette kan endre seg i løpet av den pågående høringsprosessen.

Notatet fra oppstartsmøtet 07.07.17, ref. 201719196/3, ivaretar det meste av hva Miljørettet helsevern normalt kommenterer på, så i denne omgang har vi følgende innspill til planarbeidet:

Uteoppholdsareal og gang- og sykkeltrafikk

Utformingen av uteoppholdsarealer må ivareta alle aldersgrupper og en beskrivelse av dette må inkluderes i de videre planarbeidene. Som eksempler skal beskrivelsen omfatte:

- Hvordan planen sikrer tilstrekkelige og velegnede leke- og oppholdsarealer for ulike aldersgrupper til ulike årstider (både for barn, ungdom, voksne og eldre)
- I det videre planarbeidet må adkomstmulighetene til skole/barnehage, friområde/friluftsområde, lekeplasser og ball-løkker beskrives. Det må sikres gode gang- og sykkelforbindelser og snarveier til bybanestopp på Wergeland og busstopp i nærheten.

Nærmiljø

- I det videre planarbeidet må det gjøres vurderinger av solforhold, utsikt, innsyn og støy. Dette både med hensyn til planlagt bebyggelse og konsekvenser for eksisterende nabolag.

- Samlet levekårsindeks for Slettebakken er 7,5. For å sikre et bomiljø som består av en sammensatt befolkning er det viktig med varierende størrelse på boenhetene, noe som er en av flere målsettinger med utviklingen av et lokalsenter/område for byfortetting. Det bør redegjøres for boligsammensetningen i det videre planarbeidet.

Forurenset grunn

- Er omtalt/behandlet i notatet fra oppstartsmøtet.

Støy

- Planområdet ligger utenfor både gul og rød støysone, og er således godt egnet til boligformål.

Bygge- og anleggsperioden (støy og sikkerhet)

- Vår erfaring er at støy ofte oppleves som en belastning for naboer til bygge- og anleggsprosjekter, og da det ligger barnehager, lekeplass, idrettsplass, eldrecenter og boliger i nærheten av planområdet vil vi spesielt presisere viktigheten av at det blir anført i reguleringsbestemmelsene at *Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442/2016)* skal følges også i bygge- og anleggsfasen. Veilederen til denne, M-128 | 2014 (oppdatert 2017) utgitt av Miljødirektoratet, gir også en faglig utdyping av prinsipper, metoder og anbefalinger som er politisk fastsatt gjennom retningslinje T-1442.
- Av hensyn til naboer er byggherrens oppfølging av entreprenøren(e) under byggefasen viktig med hensyn på:
 - En tidlig avklaring av riggbehovet og behovet for sikring av bygge- og anleggsområdet.
 - Det foregår og det foreligger flere planer for utbygginger/fortetting i området S11 – Bybanestopp Wergeland. Det betyr at naboer i dette området blir belastet med bygge- og anleggsvirksomhet i nærmiljøet sitt i lang tid fremover. Derfor er det viktig med gjennomføring av støykartlegginger og -målinger samt implementering av støytiltak og bruk av metoder, maskineri og kjøretøy som forurenser og støyer minst mulig. Vi gjør også oppmerksom på kapittel 4.2.1 i *Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442/2016)* om skjerpning av grenseverdiene for langvarige arbeider, der det anføres: «Dersom flere bygg- og anleggsprosjekter berører samme nabolag samtidig eller like etter hverandre i tid, skal disse behandles som en sammenhengende anleggsperiode, forutsatt at det ikke er lenger opphold i arbeidet enn 1 måned. Byggherre/tiltakshaver skal være ansvarlig for at de enkelte entreprenører følger opp kravene.»
 - Implementering av støvforebyggende tiltak.
 - Varsling og informasjon til naboer i god tid om spesielt støyende og/eller risikofylte aktiviteter.
 - Ivaretagelse av trafiksikkerheten i forbindelse med bruk av og ferdsel med anleggsmaskiner og tunge kjøretøy.

Byggherreforskriften ligger utenfor Miljørettet helsevern sitt forvaltningsområde, men en god etterlevelse av denne fra byggherre sin side vil i neste omgang bidra til etterlevelse av forskrift om miljørettet helsevern og folkehelseloven kapittel 3. Det er derfor viktig at disse momentene tas med i ROS-analysen.

Etat for helsetjenester

Viviann Sandvik

Viviann Sandvik
Avdelingsleder, Miljørettet helsevern

Kari Anne Holsen

Kari Anne Holsen
Overingeniør, Miljørettet helsevern

Fra: fmhopostmottak@fylkesmannen.no [mailto:fmhopostmottak@fylkesmannen.no]

Sendt: 16. February 2018 11:53

Til: post <post@ardarealplan.no>

Kopi: postmottak.planogbygg@bergen.kommune.no

Emne: Oppstartsmelding - Bergen - Årstad - Gnr 160 bnr 397 mfl - Schweigårds vei - Reguleringsplan

Oppstart planarbeid for gnr 160/397 m fl Schweigårds vei, Årstad bydel

Fylkesmannen legger til grunn at planarbeidet er i samsvar med overordnet plan og at det ikke er i strid med nasjonale føringer for arealpolitikken.

Vi minner om at de konsekvensene reguleringsplanen har for endret arealbruk skal vurderes i forhold til naturmangfoldet, og at dette må komme tydelig frem i planarbeidet, kfr. naturmangfoldloven §§ 7- 12.

Fylkesmannen vil ellers gjøre oppmerksom på at ROS-analysen må benytte akseptkriteria som er i tråd med byggt teknisk forskrift (TEK 17). Analysen må videre, som presisert i plan- og bygningsloven, se på risiko både innenfor og utenfor planområde som kan påvirke tiltaket, og eventuell endre risiko som følge av tiltaket.

I dette planarbeidet vil vi også minne om at snarveien/gangveien i nord er viktig å sikre i det videre planarbeidet. Alle tverrforbindelser i Bergensdalen er særlig verdifulle for myke trafikanter. Vi vil videre minne om at det er viktig å sikre uteoppholdsareal med gode kvaliteter i slike fortettinger.

Mvh

Torgeir Flo
saksbehandler
Fylkesmannen

Emne: VS: Merknad til varsel om oppstart av reguleringsplanarbeid - Schweigårds vei

Fra: "Geir G. Øvrevik og Brita Bolstad" [<mailto:schweigaardsvei38@gmail.com>]

Sendt: 14. februar 2018 21:46

Til: post <post@ardarealplan.no>

Emne: Merknad til varsel om oppstart av reguleringsplanarbeid - Schweigårds vei

Hei,

Viser til varsel om oppstart av reguleringsplanarbeid i Schweigårds vei, datert 27.12.2017.

Som en av de nærmeste naboene (gnr 160 /bnr 391) til planområdet er det spesielt viktig for oss at konsekvenser for utsiktsforhold, solforhold og innsyn utredes og tas hensyn til. Eiendommen vår har en relativt stor og usjenert uteplass/terrasse som er vendt mot sørvest, dvs, mot de planlagte nybyggene. Derfor vil høyde og plassering i terrenget kunne påvirke solforhold, som i dag er svært gode. I tillegg vil grad av innsyn økes betraktelig.

Vi frykter at påvirkning på solforhold og innsyn vil svekke verdien av vår eiendom.

Forøvrig vil vi bemerke at vi er bekymret for at økt trafikk og press på gateparkering. Det er stor ferdsel av gående og syklende i området, inkludert skole- og barnehagebarn. Det bør derfor legges bedre til rette for gang- og sykkelvei i en reguleringsplan som vil medvirke til økt biltrafikk.

Regner ellers med at vi holdes løpende informert og sikres medvirkning videre i prosessen.

Ber om bekreftelse på at merknadene er mottatt.

Med vennlig hilsen
Geir Grongstad Øvrevik og Brita Bolstad
Schweigårds vei 38
5063 Bergen
40 28 48 98 / 97 18 79 70

Fra: Helene Bustad Johannessen [mailto:helene.bustad.johannessen@gmail.com]

Sendt: 13. February 2018 19:50

Til: post <post@ardarealplan.no>

Kopi: Jon Skjold <jonskjold@gmail.com>

Emne: Merknader til REGULERINGSPLANARBEID (ard17026)

Hei,

vi har følgende merknader til reguleringsplanarbeid (ard17026):

- Det er ønskelig at gangveien mellom Schweigårds vei og Bendixens vei opprettholdes og forbedres.
- På bakgrunn av den nære beliggenheten av Fridalen skole og i tilknytning til dette at Astrups vei allerede er belastet med trafikk, ønskes det at en eventuell inkjørsel til planlagt parkeringsanlegg/boenheter legges til Bendixens vei. Dette er hva vi ser også anbefalt av Fagetaten (jfr notat fra oppstartsmøte ref 201719196/3 OPLO).
- Det er ikke gode fortauer i Schweigårds vei, og vi ønsker at det stilles krav til forbedring av fortauene her dersom innkjøring til boenhetene legges til Schweigårdsvei. Ser også at dette nevnes av Bymiljøetaten i notatet fra oppstartsmøtet.

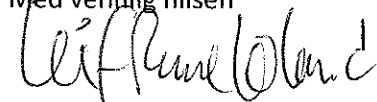
Med vennlig hilsen,

Helene Bustad Johannessen og Jon Skjold
Henrik Mohns vei 9

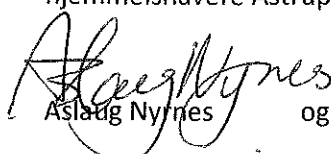
Kommentarer til varsel om oppstart av reguleringsplanarbeid for Årstad, gnr 160 bnr 397 mfl. Schweigårds vei i Bergen kommune (ref ard17026):

- 1) Vi tar imot invitasjonen til samarbeid og medvirkning i den kommende planprosessen. Vi ber om et **dialogmøte med Ard arealplan i løpet av februar 2018 FØR** det lages forslag til reguleringsplan.
- 2) En eventuell blokkbebyggelse i dette etablerte boområdet bør ha lav høyde og begrenset volum som er tilpasset omliggende eksisterende boliger. En blokk med 20-25 boenheter som foreslått i oppstartmøtet 29.06.2017 vil ikke passe inn i omgivelsene. Det bør legges opp til et vesentlig mindre prosjekt.
- 3) Blokkbebyggelsen og eiendommen ellers bør ha et estetisk utseende som tilfører noe positivt og som ikke forringer boområdets visuelle kvalitet.
- 4) For å begrense behovet for egen bil i blokken, bør det være parkeringsplasser for bildeleløsning.
- 5) Siden ett av formålene med fortetting nær bybanen er mindre bruk av bil, er det vanskelig å forstå at det skulle være behov for en vesentlig utvidelse av krysset mellom Schweigårds vei, Gjøs vei og Astrups vei. De deler av naboeiendommene som her er inkludert i planområdet for å kunne vurdere frisktsoner til vei, er heller ikke med i planområdet i notatet fra oppstartmøtet 29.06.2017 (pkt 4.28 Planavgrensing).
- 6) Prinsipielt: Planområdet må omfatte nedre del av Schweigårds vei, fra Fridalsveien. Fokuset på Astrups vei i oppstartet planområde og forslaget til plangrensing er trafikkalt feil: Atkomst med bil til ny-prosjektet må komme fra Fridalsveien, fra nord. Med bil går det ikke an fra Astrups vei å kjøre ned Schweigårds vei, for så å vende på sikkert vis inn på parkeringsplassen for eksisterende aldershjem og et nytt prosjekt.
- 7) Absolutt krav: Trappene og den eksisterende gangforbindelsen vestover fra Fridalen og Schweigårds vei (forbindelsen ligger nord for aldershjemmet), er avgjørende viktig for gå-området sør for Brann stadion. Denne raske gangveien må ivaretas, sikres og ikke spises opp av en utvidet bilveg til aldershjemmet og et mulig nytt prosjekt. Den er helt avgjørende for dette byområdet sin tilkomst til Bybanen, og må gå foran en isolert frimerkeregulering dypt inne i et velregulert og godt fungerende boligområde med kirke, skole, barnehage og en offentlig park. For å sikre tilkomst til Bybanen ved et eventuelt nytt fortettingsprosjekt sørst for aldershjemmet, må gangforbindelsen mellom Schweigårds vei og Inndalsveien opprettholdes og helst rustes opp, med en høyere tilgjengelighet og en økt trafiksikkerhet for barn og gående- enn det som er situasjonen i dag. Dette er desto viktigere fordi Snarveg 9 (slik den er vist i pkt 4.11 i notatet fra oppstartmøtet 29.06.2017) ikke finnes i praksis. Den går over privat grunn, og er ikke i bruk.

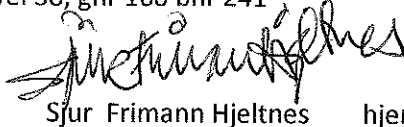
Med vennlig hilsen

Leif Rune Løland (kontaktperson, epost leif.rune.loland@nrk.no, mob 94810912) og Boel Johnsen, hjemmelshavere Astrups vei 38, gnr 160 bnr 241

Aslaug Nyrnes og

Sjur Frimann Hjeltnes hjemmelshavere Astrups vei 42, gnr 160 bnr 243

Jorunn Kleiva og

Ansgar Espeland hjemmelshavere Astrups vei 44, gnr 160 bnr 244

ARD AREALPLAN AS
7 etasje Nygårdsgaten 114
5008 BERGEN

Dato: 07.02.2018
Vår ref.: 2017/17989-5
Saksbehandlar: arvhaug
Dykkar ref.:

Att. Anja Vik

Fråsegn til varsel om oppstart av reguleringsplanarbeid for Schweigårds vei

Vi viser til brev datert 27.12.17 om oppstart av arbeid med regulering for gnr. 160 bnr. 397 m. fl., Schweigårds vei, Årstad, Bergen kommune.
Hovudføremålet med reguleringa er å leggje til rette for bustader.

Føremålet er i hovudsak i samsvar med kommuneplan der området er sett av til *sentrumsformål S11*. I ny kommuneplan er området innafor *byfortettingssone BY2*.

Kommunen har vurdert at planen ikkje utløyser krav om konsekvensutgreiing.

Vurdering og innspel

Hordaland fylkeskommune vurderer planarbeidet ut i frå fylkeskommunens sektoransvar og målsettingar i regionale planar.

Samordna areal- og transport

Fortetting nær senterområder og kollektivknutepunkt er i samsvar med regionale retningslinjer for samordna areal og transportplanlegging.
Regional transportplan har mål om at auka persontrafikk skal skje ved gange, sykkel eller kollektivtransport. Planområdet ligg nær bybanestopp og anna kollektivtilbod, og er i tråd med vedteken fortettingsstrategi. I den vidare planprosessen er det viktig å få til gode løysingar for gange og sykkel i ein urban struktur og leggje til rette for trygge og effektive gang- og sykkelsamband til både bybanestopp og anna kollektivtilbod.

Kulturminne og kulturmiljø

Dokumentasjon av kulturminne og kulturmiljø skal gjerast på eit tidleg stadium i all arealplanlegging. Hordaland fylkeskommune ber om at eventuelle kulturminneinteresser vert omtalte, verneverdiane vurderte og teken omsyn til i det vidare planarbeidet. Ein bør søkje å unngå inngrep i/skade på eventuelle kulturlandskapstrekk som steingardar, eldre vegar/stiar, bakkemurar, tufter m.m.

Planområdet ligger i eit etablert bustadområde med einebustader, rekkehus og leilegheitsbygg frå 1950-tallet og framover. Området er prega av ei enkel og homogen arkitektur med knappe detaljer og enkle presise volum. I planen bør ein leggje opp til å vidareføre desse kvalitetane. Med kvalitet meiner vi materialar med varighet, god formgiving, varige byggtekniske detaljer. Planen må leggje opp til at nye tiltak ikkje representerer ein svekking av kulturmiljøet sin verdi.

Arkitektur og estetikk

Planen må legge til rette for sosial bærekraft. I denne sammenheng er god bukvalitet viktig. Det må vere god tilgang på uteareal, lys og luft. Det er viktig med variert storleik på bustadene for å leggje til rette for ein meir mangfaldig samansetting av bebuarar og styrke området's befolkningsstruktur.

Ein må ta omsyn til stadens eksisterande karakter, og grad av utnytting må tilpassas slik at ein skapar nye og gode kvalitetar i området. Fortettinga må og tilføra området positive kvalitetar. Tilpassa arkitektur, omsyn til eksisterande særpreg, byggehøgder og fjernverknad må takas omsyn til i planen.

Universell utforming og barn og unges interesser

Regional plan for folkehelse vektlegg at universell utforming må ligge til grunn for val av løysingar tidlig i planlegginga. Dette gjeld særleg løysingar for tiltak for å lette orientering og farbarheit i området for svaksynte og rørslehemma.

Gode områder for leik og borns opphald ute må sikrast. Kvaliteten på og tilgjenge til områda må vere såleis at born kan bevege seg til og frå på ein trygg og naturleg måte. Uteopphaldsareal må vera av god kvalitet og tilføre området noko nytt. Grøne kvalitetar må vere ein del av planen.

Leikeareal bør utformast slik at dei er universelt utforma, har god og attraktiv utforming og tilfører området gode eigenskapar både som leikeområde og møteplass.

Meir informasjon

Meir informasjon om plantema, rettleiarar og statistikk/kart kan ein finne på nettsidene våre www.hordaland.no .

Oppsummering

Hordaland fylkeskommune ber om at planarbeidet legg særleg vekt på samordna areal- og transport, kulturminne og kulturmiljø, arkitektur og estetikk, universell utforming og barn og unge sine interesser.

Eva Katrine R. Taule
fagleiar kommunal plan

Arvid Hauge
saksbehandlar

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Saksbehandlar:

Arvid Hauge, Seksjon for plan - REG AVD, REGIONALAVDELINGA
Endre Sten Nilsen, Øystein Skår, kultur- og idrettsavdelinga, fylkeskonservatoren
Gunnhild Raddum, transportplanseksjonen, samferdselsavdelinga

Kopi til:

Bergen kommune

Fylkesmannen i Hordaland

Ard arealplan
Nygårdsgaten 114
5008 Bergen

Bergen 13.02.18

Merknad til oppstart av planarbeider på eiendommene Schweigårdsvei 53 og 55
Gnr.160/Br.397 og 398.

Jeg viser til varsel om oppstart av reguleringsplan for overnevnte område, mottatt des. 2017 og til notat fra oppstartsmøtet datert 07.07.2017.

Nå er det tidlig i planprosessen og det foreligger ikke skisser / tegninger av prosjektet, så som nabo har vi kun det som blir nevnt i varslingsbrevet og det som fremkommer i referatet fra oppstartsmøtet å forholde oss til. På bakgrunn av dette synes jeg det er vanskelig å komme med innspill.

Men som nabo er det først og fremst byggets høyde vi frykter mest. Et bygg på 4-5 etasjer vil ta det meste av utsikten fra det ovenfor liggende boligene. I dag har disse boligene en fantastisk utsikt mot nordvest, med Finnbergåsen og Leaparken i forgrunnen, lenger bak de høyeste bygningene i Bergen sentrum samt Nygårds høyden med Johannes kirken og i bakgrunnen fjellene på Askøy hvor solen går ned i 11 tiden om sommeren. Denne utsikten og solnedgangen vil vi miste med et bygg på den aktuelle tomten på 4-5 etasjer. Eksisterende boliger på nord og øst siden av det planlagte bygget vil miste solen store deler av dagen.

Jeg håper at dere tar dette i betraktning når dere nå skal gå i gang med utformingen av bygget.

Med hilsen

Inger-Elin Østerbø

Emne: VS: VARSEL OM OPPSTART AV REGULERINGSPLANARBEID

Fra: Wie, Richard [<mailto:richard.wie@sbanken.no>]

Sendt: 10. januar 2018 10:23

Til: post <post@ardarealplan.no>

Emne: AD: VARSEL OM OPPSTART AV REGULERINGSPLANARBEID

Hei,

Viser til mottatt brev datert den 27.12.2222017 vedrørende varsel om oppstart av reguleringsarbeid for Årstad gnr 160 bnr 397 m.fl. Schweigårdsvei i Bergen kommune.

Undertegnede er eier av Astrupsvei 29 – Gnr 160 Bnr 233 i Bergen

I mottatt varsel foreligger det ikke skisser eller volumtegninger av bygg som ønskes oppført.

Det fremkommer imidlertid at en ønsker en betydelig bebyggelse på eiendommen.

Det vises i denne sammenheng til notatet fra møte med kommunen hvor kommunen påpekte at bebyggelsen måtte reduseres og holdes innenfor slik som strøk bebyggelsen er når det gjaldt volum og høyder.

Vi vil påpeke de samme hensynene og er opptatt at vår eiendom ikke mister lys /utsikt som en følge av den nye bebyggelsen. Vi har nettopp bygget en ny altan/terrasse på vår eiendom og ønsker ikke at den mister utsikt/sol som følge av bebyggelsen.

Dette som våre første merknader.

Endelige merknader vil komme når planen blir lagt ut på høring.

Med vennlig hilsen

Jan Børge Wie & Richard Wie
Sørsåghøgda 287 , Astrupsvei 29
5235 Rådal , 5067 Bergen

Ard arealplan
Nygårdsgaten 114
5008 Bergen

Bergen 31.01.2017

Ad varsel om oppstart av reguleringsplanarbeid for Årstad, gnr 160 bnr 397 mfl (ard17026)

Som hjemmelshavere vil vi gjerne medvirke i planprosessen som måtte berøre den delen av **gnr 160 bnr 244 (Astrups vei 44)** som er foreslått inkludert i planområdet, for å vurdere frisiktsoner til vei. Vi ber om å bli kontaktet før det lages forslag til reguleringsplan.

Som angitt i brev fra hjemmelshavere i Astrups vei 38, 42 og 44 er det vanskelig å forstå at det skal være behov for særlig utvidelse av krysset ved Astrups vei 44 eller at Astrups vei 44 inkluderes i planområdet. Bla fordi vi mener at det planlagte prosjektet ikke kan ha adkomst via Astrups vei.

Med vennlig hilsen

Jorunn Kleiva

og

Ansgar Espeland

hjemmelshavere Astrups vei 44, gnr 160 bnr 244

Kontaktperson: Jorunn Kleiva, epost: jorunnkleiva@hotmail.com

mob 91188146

Anja Vik

Fra: post
Sendt: fredag 12. januar 2018 14:38
Til: Anja Vik
Emne: VS: Anja Vik

Fra: nils aadland [mailto:niaadl.na@gmail.com]
Sendt: 12. januar 2018 14:28
Til: post <post@ardarealplan.no>
Emne: Att: Anja Vik

Hei
viser til hyggelig telefonsamtale tidligere denne uke vedr. Mottatt varsel av reguleringsplanarbeide i Sweigårdsvei.

På vegne av eiere av Bendixensvei 24 og 26 ønsker vi å få frem noen ting som er viktig for oss i det videre arbeide. Vi ønsker at en slik fortetting skal skje slik at dette ikke vil hindre eller føre til forringing av vår eiendom, også med tanke på at vår eiendom også skal ha muligheter for en tilsvarende fremtidig utnyttelse av eiendom. Vårt eiendom har en bonitet som tilsier at hele bebyggelse i dag står på leire. dette er viktig å være klar over, da man skal se på drenering og overflatevann. Vi ser at ønske om fortetting og utnyttelse av eiendom lett vil kunne føre til store høydeforskjeller i grense mot vår eiendom. Dette vil vi se på som uheldig, og vil ønske at man her tar hensyn til eksisterende bebyggelse.

Vi håper på en vider god dialog.

Med vennlig hilsen

Nils Aadland

Anja Vik

Fra: post
Sendt: torsdag 15. februar 2018 08:05
Til: Anja Vik
Emne: VS: Generelt innspill til varsel om oppstart av arbeid med reguleringsplan Schweigårds vei - GBnr 160/397 mfl - Bergen kommune

Fra: Otnes Toralf [mailto:toot@nve.no]
Sendt: 14. februar 2018 16:36
Til: post <post@ardarealplan.no>
Kopi: Bergen kommune, Plan og bygningsetaten <postmottak.planogbygg@bergen.kommune.no>
Emne: Generelt innspill til varsel om oppstart av arbeid med reguleringsplan Schweigårds vei - GBnr 160/397 mfl - Bergen kommune

Vi viser til varsel om oppstart datert 27.12.2017.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er nasjonal sektormyndighet med innsigelseskompetanse innenfor saksområdene flom-, erosjon- og skredfare, allmenne interesser knyttet til vassdrag og grunnvann, og anlegg for energiproduksjon og framføring av elektrisk kraft. NVE gir råd og veiledning om hvordan disse saksområdene skal tas hensyn til ved utarbeiding av arealplaner etter plan- og bygningsloven.

Flom, erosjon og skred

God arealplanlegging er det viktigste virkemiddelet for å forebygge skader fra flom- erosjon og skred. Plan- og bygningsloven og byggt teknisk forskrift (TEK17) setter tydelige krav til sikkerhet mot flom, erosjon og skred ved planlegging og utbygging. På reguleringsplannivå vil det ofte være behov for en detaljert fagkyndig utredning av faren. Hensyn til klimaendringer skal også vurderes.

Vassdrag- og grunnvannstiltak

Det er store allmenne interesser knyttet til vassdrag og grunnvann. Tiltak som kan medføre skader eller ulemper for allmenne interesser, kan utløse konsesjonsplikt etter vannressursloven. NVE kan avgjøre at reguleringsplan kan erstatte konsesjon, dersom vassdragsinteressene er godt nok ivaretatt i planen.

Energianlegg

Et velfungerende system for produksjon og overføring av energi er avgjørende for samfunnet. Planen må derfor ta hensyn til anlegg som har konsesjon etter energi- og vassdragslovgivningen.

Ved oppstart av planarbeidet anbefaler vi å bruke følgende veileder og verktøy:

- [NVEs karttjenester](#) viser informasjon om flom- og skredfare, vassdrag og energianlegg.
- [NVEs veileder 2/2017 Nasjonale og vesentlige regionale interesser innen NVEs saksområder i arealplanlegging](#) beskriver hvordan interessene bør ivaretas i planen, slik at en unngår innsigelse.
- [NVEs retningslinje 2/2011 Flaum- og skredfare i arealplaner](#) beskriver hvilke flom- og skredprosesser som kan utgjøre fare, og hvordan disse farene bør utredes og innarbeides i planen.
- [NVEs sjekklister for reguleringsplan](#) er et nyttig verktøy, for å sikre at alle relevante saksområder er vurdert og godt nok dokumentert.
- Flere nyttige veiledere og verktøy finnes på www.nve.no/arealplan.

Ta gjerne kontakt på e-post eller telefon ved konkrete spørsmål om NVEs saksområder.

Dersom planen berører NVEs saksområder, skal NVE ha tilsendt planen ved offentlig ettersyn.

NVE legger til grunn at kommunen vurderer om planen ivaretar nasjonale og vesentlige regionale interesser. I plandokumentene må det gå tydelig fram hvordan de ulike interessene er vurdert og innarbeidet i planen. Alle

relevante fagutredninger innen NVEs saksområder må være vedlagt. Vi ber om at alle plandokumenter sendes elektronisk til rv@nve.no.

NVE vil prioritere å gi innspill og uttalelser til reguleringsplaner der det bes om faglig bistand til konkrete problemstillinger. Dette fremgår av [brev til kommunene 29.09.2017 om NVEs bistand og verktøy i arealplanleggingen](#).

Vi ber derfor om at det skrives tydelig i oversendelsesbrevet til NVE hva en ønsker bistand til i den enkelte saken.

Med helsing

Toralf Otnes

Senioringeniør

Avdeling: Skred- og vassdragsavdelinga

Seksjon: Region vest

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)

Telefon: 22 95 95 27/95 87 50 35

E-post: toot@nve.no

Web: www.nve.no

Statens vegvesen

Ard arealplan as
Nygårdsgaten 114
5008 BERGEN

Anja Vik

Behandlende enhet:
Region vest

Saksbehandler/telefon:
Unn Jenny Utne Kvam /
55516243

Vår referanse:
17/232012-2

Deres referanse:
ard17026

Vår dato:
13.02.2018

Uttalelse – Varsel om oppstart av reguleringsplan for Årstad – Gnr. 160 bnr. 397 m.fl. – Schweigårds vei – Bergen kommune

Vi viser til deres brev datert 27.12.2017.

Statens vegvesens ansvar i planarbeidet er først og fremst knyttet til arealbruken langs riks- og fylkesveg. Vi har også ansvar for at føringer i Nasjonal transportplan (NTP), statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging, vegnormalene og andre nasjonale og regionale arealpolitiske føringer blir ivaretatt i planleggingen. Til denne planen uttaler vi oss som forvalter av fylkesveg på vegne av fylkeskommunen og som statlig fagmyndighet med sektoransvar innenfor vegtransport.

Statens vegvesen ber generelt om at følgende tema blir tatt hensyn til i reguleringsprosesser:

- Plassering og utforming av nødvendige tiltak knyttet til riksveg/ fylkesveg (kryss, avkjørsler, bussholdeplasser, tilbud til myke trafikanter m.m.)
- Forholdene for myke trafikanter mellom varslet planområde og nærliggende målpunkt (f.eks. bussholdeplasser, skole m.m.)
- Byggegrense til riksveg/fylkesveg
- Vegtrafikkstøy
- Tekniske vegtegninger i henhold til Statens vegvesens håndbøker

I denne konkrete saken vil vi framheve at det er begrenset kapasitet i kryssene som leder fra fylkesveg til det kommunale gatenettet rundt planområdet. Det er derfor viktig at det blir planlagt for en utbygging som gir minst mulig biltrafikk.

Når det gjelder samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging, er god tilrettelegging for gang-, sykkel- og kollektivtrafikk viktig for å nå målet om at veksten i persontransporten i Bergen skal skje med disse transportformene. I dette planarbeidet vil vi særlig framheve

Postadresse
Statens vegvesen
Region vest
Postboks 43
6861 LEIKANGER

Telefon: 22 07 30 00
firmapost-vest@vegvesen.no
Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Nygårdsgaten 112
5008 BERGEN

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Regnskap
Postboks 702
9815 Vadsø

behovet for god tilrettelegging for bruk av sykkel, blant annet i form av sykkelparkering med enkel tilkomst og av høy kvalitet (bl.a. skjermet mot tyveri og regn). Planarbeidet bør ha som ambisjon å tilrettelegge for sykkel vesentlig utover minimumskravene i kommuneplanens arealdel. Når det gjelder parkeringsplasser for bil, bør det vurderes om antallet kan være lavere enn minimumskravet i kommuneplanen.

Plan- og forvaltningsseksjon Bergen
Med hilsen

Sindre Lillebø
seksjonssjef

Unn Jenny Utne Kvam
senioringeniør

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Kopi
Fylkesmannen i Hordaland, Postboks 7310, 5020 BERGEN
Hordaland fylkeskommune, Postboks 7900, 5020 BERGEN

Stiegler

ARD Arealplan
V /Anja Vik

Sendes bare på e-post til av@ardarealplan.no

Bergen, 16.01.2018
E-post: pal.heldal@stiegler.no
Ansvarlig advokat: Pål Heldal
Vår ref. 12848

OPPSTART AV REGULERINGSARBEID PÅ GNR 160, BNR. 397 M.FL. ÅRSTAD.

Jeg representerer Stiftelsen Fridalen Eldreboliger.

I ditt brev av 19.12.2017 med merknader til uttale fra stiftelsen om tilkomst til nybygg over stiftelsens eiendom vises til at denne løsningen er et krav fra Bergen kommune.

Jeg ber snarest om å få tilsendt eventuell skriftlig uttale fra Bergen kommune, hvor dette kravet fremkommer. Hvis ikke det er skriftlig grunnlag, ber jeg snarest om redegjørelse for hvem som har fremsatt kravet og ved hvilken anledning.

Jeg hører fra deg.

Med vennlig hilsen
Advokatfirma Stiegler AS

Pål Heldal
Advokat (H)

09.02.2018

Trygve Skagestad
mob. 90981443 Epost. trygve.skagestad@gmail.com Schweigårdsvei 34 c
5063 BERGEN

Ard arealplan as
Nygårdsgaten 114
5008 BERGEN

**Viser til brev datert 27.12.2017 med varsel om oppstart av
Reguleringsplanarbeid for
Årstad gnr 160 bnr 397 mfl**

Som planbegrensningen viser, vil reguleringsforslaget kreve et stort og omfattende inngrep både for trafikksikkerhet og for bomiljøet i Schweigårdsvei med tilgrensende boligområder.

Som beboer i Schweigårdsvei 34 c i mer enn 40 år, har jeg fulgt utviklingen når det gjelder trafikk for kjørende, syklende og for gående. Parkering av biler er her som ellers i gammel bebyggelse, problematisk.

Diverse omlegginger av trafikkmønsteret i Fridalsområdet, bygging av bybanen, stenging av St. Olavsvei mv. har ført til markert trafikkøkning i Schweigårdsvei. Dette gjelder spesielt for trafikk mot sør.

Planforslaget forutsetter blokkbebyggelse med høy arealutnyttelse. Adkomstveien er forutsatt over parkeringsplassen til aldersboligene, Schweigårdsvei 51. Det forutsettes videre at adkomstveien fram til Schweigårdsvei skal benyttes.

Denne adkomstveien er imidlertid en del av hovedgangvegssystemet fra området Schweigårdsvei, Astrupsvei med tilhørende sidegater, Fridalen skole og Fridalen kirke. Gangveien og Nicolaisens veg er hovedadkomst til bybanen for området og derfor stor gangtrafikk. Etter dagens krav til fremkommelighet og sikkerhet holder ikke gangforbindelsen dagens krav, hverken til trafikksikkerhet eller til universell utforming. Gangforbindelsen er skoleveien mellom Bendixens vei og Fridalen skole. Det er så langt jeg kan vurdere situasjonen, så er det ikke alternative traséer for gangveien.

Jeg vil videre belyse dagens adkomstvei til nr. 51 og til trafikale konfliktpunkter som gjelder:

- Selve kryssutformingen for adkomstveien/gangveien og Schweigårdsvei har ikke tilfredsstillende linjeføring. Adkomstveien har tilnærmet parallell innkjøring på den kommunale veien. Normale krav er at kjøretøy som skal inn på kommunale veier skal stå med oppstilling utenfor kantlinjen og med tilnærmet 90 grader vinkel på kjøreretningen. Slik adkomsten fra nr. 51 er utformet, holder den ikke dagens krav hverken til standard eller til linjeføring. Sett med dagens krav til sikker adkomst til nr. 51, ville ikke eksisterende adkomst som ble etablert for 40 år siden, blitt godkjent.
- Etter at Høyskolen er bygget på Kronstad er Schweigårdsvei blitt en av hovedtraséene for syklende. Veien sørover fra krysset med adkomstveien har stigning i størrelsesorden 7 %. Dette medfører stor hastighet for syklende mot Høyskolen og skaper høy risiko for ulykker mellom kjørende, gående og syklende. Øket trafikk fra nr. 51 og den planlagte utbyggingen vil gi betydelig øket risiko for ulykker mellom syklende, gående og kjørende.
- Reguleringsplanen forutsetter høy utnyttelsesgrad. Det vil medføre stort behov for etablering av tosidig fortau på Schweigårdsvei langs den fremtidige bebyggelsen. Videre vil den planlagte utbyggingen generere stort behov for «gjesteparkeringer» i gaten. Gaten er allerede i dag overfylt av parkerte biler.
- Kjøremønsteret for biler fra nr 51 som skal sørover, er kryssing av begge kjørebane og fortauet langs garasjene til 34 og 36.

Jeg har tidligere arbeidet 15 år som ingeniør/avdelingsleder ved «Samferdselsetaten» i Bergen kommune. Avdelingen som jeg ledet, hadde spesielt ansvar for trafikksikring av kommunale veier for gående, syklende og kjørende. Vi hadde særlig fokus på sikring av skoleveier. Slik jeg vurderer den planlagte adkomsten fra utbyggingen via eksisterende avkjørsel til Schweigårdsvei nr.51, så vil det ikke kunne etableres en trafikksikker løsning for adkomsten.

Med vennlig hilsen

Trygve Skagestad

Sign.

Adr. Schweigårdsvei 34 c
 mob. 90981443
 Epost. trygve.skagestad@gmail.com

TRAFIKK MED SVING MOT SØR

PAKJØRSEL MOT NORD

mob. 90981443 Epost. trygve.skagestad@gmail.com Schweigårdsvei 34 c

BERGEN
KOMMUNE

VANN- OG AVLØPSETATEN
Fjøsangerveien 68
Postboks 7700, 5020 Bergen
Telefon 55 56 60 00
Organisasjonsnummer 974600951
va-kundeservice@bergen.kommune.no
www.bergenvann.no

Ard Arealplan AS
Nygårdsgaten 114
5008 BERGEN

Deres ref.	Deres brev av:	Vår ref.	Emnekode	Dato
		201700150-159 MITJ	EVA-5120	22. januar 2018

**Gnr 160 bnr 397 m.fl. Schweigårds vei,
Uttalelse fra Vann- og avløpsetaten ifb. oppstart av privat planarbeid**

Vi viser til Deres brev mottatt den 27.12.17.

Vann- og avløpsetaten viser til tidligere uttalelse av 26.06.13 (snr.: 201221580-136) i forbindelse med varsel om oppstart av planarbeid. Tidligere uttalelse opprettholdes, og vi har ingen ytterligere merknader.

Vedlegg: VA-ledningskart i M 1:500
Kopi av uttalelse av 26.06.13 (snr.: 201221580-136)

Med hilsen

VANN- OG AVLØPSETATEN

*Mikael Tjemsland - saksbehandler
Solveig Hovland - fagansvarlig*

Dette dokumentet er godkjent elektronisk.

Arkitektkontoret Nord AS
Postboks 95
Torggata
5201 OS

Deres ref.

Deres brev av:

Vår ref.

201221580-136

ELES

Emnekode

EVA-5120

Dato

26. jun 2013

Gnr 160 bnr 397, 398 Schweigårdsvei 53, 55

Uttalelse fra Vann- og avløpsetaten ifb. oppstart privat planarbeid

Vi viser til Deres brev mottatt den 14.06.2013.

Kommunalt vann- og avløpsnett i området:

Vann: Ø150mm vannledning i grått støpejern, i Schweigårdsvei.
Ø150mm vannledning i grått støpejern, i Bendixens vei.

Slukkevannsutttak: Hydrant og kum med brannventil er etablert flere steder i Schweigårdsvei og Bendixens vei.

Avløp: Ø525mm avløp-fellesledning i betong, i Schweigårdsvei.
Ø1500mm avløp-fellesledning i betong, i Bendixens vei.

Se vedlagte VA-ledningskart som viser kommunalt (og deler av privat) VA-nett i området.

VA rammeplan

I henhold til bestemmelser og retningslinjer for kommuneplanens arealdel 2010, pkt. 18, skal VA-rammeplaner inngå som del av reguleringsplanen. Det skal utarbeides VA-rammeplan parallelt med reguleringsarbeidet. VA-rammeplanen består av en beskrivelse med tilhørende plantegning.

Rammeplanen skal angi prinsippløsninger for området, vise sammenheng med overordnet hovedsystem, dimensjonering, overvannshåndtering og flomveger.

Overvannsmengder før og etter utbygging skal dokumenteres.

Det må i reguleringsbestemmelsene (jf. pbl. § 12-7) stilles krav om at VA rammeplanen skal legges til grunn for videre detaljprosjektering og byggesaksbehandling. Dette vil sikre at utviklingen skjer i samsvar med overordnede hovedplaner.

Det må tydelig fremgå i VA-rammeplanen hvilke ledningsstrekk som er tenkt å skulle overtas til kommunal drift, og hvilke som skal være private.

VA-etatens merknader vedrørende varsel om oppstart / igangsetting av planarbeid i området:

Overvannshåndtering

Ved utbygging av nye områder og ved fortettingsprosjekt må overvannshåndteringen planlegges og utføres slik at overvannet ikke fører til skader eller ulemper på nedenforliggende områder. Det er viktig at man fordrøyer vannet og ikke øker flomfaren. Overvannet skal håndteres lokalt ved hjelp av infiltrasjon og fordrøyning jf. VA-norm for Bergen kommune: ”Retningslinjer for overvannshåndtering i Bergen kommune”.

Vi ber om at det tas med i reguleringsbestemmelsene at overvannshåndteringen skal løses iht. VA- norm for Bergen kommune.

Ved etablering av fordrøyningsareal er det viktig at det blir avsatt areal til dette formålet i reguleringsplanen. Dette gjelder også ved håndtering av overvann fra veg.

Flomveger

Flomveger blir etablert når overvannsystemet ikke lenger kan lede bort de dimensjonerende vannmengdene. Flomveger skal dimensjoneres for å kunne ta unna all avrenning fra hele nedbørsfeltet og dimensjoneres etter VA-norm for Bergen kommune og TEK10.

Nedenforliggende områder skal kunne håndtere vannmengdene fra flomveger.

Tilknytningsrett

Nybygg bolig i planområdet kan påregne å få tilknytningsrett til kommunalt va-nett fra VA-etaten. Dersom **private** ledninger skal benyttes, forutsettes det at ansvarlig prosjekterende foretar en faglig vurdering av disse, og at en finner både kvalitet og kapasitet tilfredsstillende for en eventuell økt belastning forårsaket av ny tilknytning.

Før tilknytningsrett til kommunalt vann- og avløpsnett kan gis, må det dokumenteres at tiltakshaver har sikret seg nødvendige rettigheter/erklæringer for ledningsgrunn over annen eiendom, og for tilknytning og felles drift og vedlikehold av private fellesledninger. Disse vedlegges søknad om forhåndsuttalelse til VA-etaten.

Med hilsen

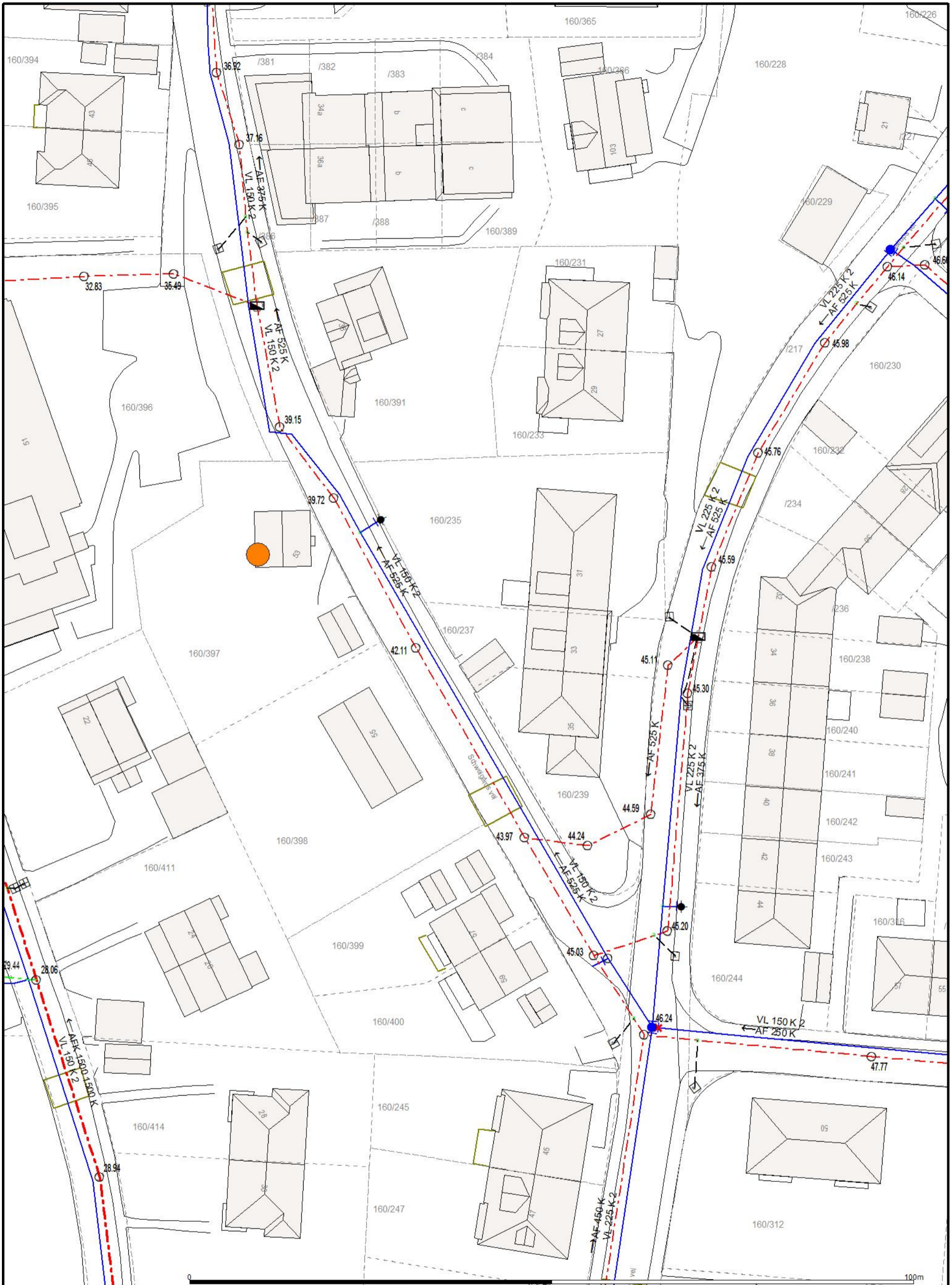
VANN- OG AVLØPSETATEN

Dette dokumentet er godkjent elektronisk.

Elisabeth Espeland - saksbehandler

Solveig Hovland - fagansvarlig

Vedlegg: VA-ledningskart i M 1:500

<ul style="list-style-type: none"> - Avløp felles - Spillvann - Vannledning - Overvann - Signal kabel - Trekkør med kabel - Basseng 	<ul style="list-style-type: none"> ● Brønn ○ Hydrofor ● Hydrant ● Kran ○ Kum ○ Overløp ○ Pumpestasjon spillvann 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Pumpestasjon vann ○ Sandfangskum ○ Septiktank ○ Slamskuller ○ Gatesluk ○ Stuk med sandfang ○ Stuk 	<ul style="list-style-type: none"> △ Sprinkleranlegg ▲ Utslippspunkt 	 BERGEN KOMMUNE	Bergen kommune Vann- og avløpsetaten	 N Målestokk 1:500
All informasjon i kartet må anses som orienterende. K=Kommunal, P=Privat				Dato: 2018.01.22 Ssg: MTJ		

Anja Vik

Fra: Anja Vik
Sendt: mandag 8. januar 2018 16:19
Til: 'iosterbo@online.no'
Emne: SV: Reguleringsplanarbeid for Årstad gnr 160 bnr 397 m fl Schweigårdsvei

Hei.

Ard arealplan var ikke involvert i det tidligere planarbeidet i området, og vi har således ikke noen tegninger eller oversikt på hva som tidligere var planlagt. Det forrige planarbeidet ble startet opp i 2012, men avsluttet i 2014 (ingen vedtatt plan, saksnummeret er 201221175).

En har i dette planarbeidet kun varslet om planoppstart. Vi har således ikke noen tegninger klare for å sende ut på dette tidspunkt, da planforslaget skal utformes i planprosessen som kommer. En vil i den kommende tiden avklare og fastsette detaljer for ny bebyggelse, frem til vi har et planforslag klart til 1.gangs behandling. Dette planforslaget vil bli behandlet i kommunen og lagt ut til offentlig ettersyn. Dere vil da få tilsendt informasjon med brev, og dere vil få muligheten til å komme med innspill til de konkrete løsningene i planforslaget. Det vil da være utarbeidet volumstudier, snitt og andre tegninger.

Vi anbefaler dere på dette tidspunktet å sende inn en merknad med kommentarer dere måtte ha tidlig i planprosessen.

Med beste helsing
Anja Vik
Ingeniør · Arealplanleggar

Ard arealplan as
Nygårdsgaten 114 · 5008 Bergen
Tlf: 55 31 95 00 · Mob: 454 48 769

www.ardarealplan.no
www.facebook.com/ArdArealplan/

Fra: Inger-Elin Østerbo [<mailto:iosterbo@online.no>]
Sendt: 8. januar 2018 11:29
Til: post <post@ardarealplan.no>
Emne: Reguleringsplanarbeid for Årstad gnr 160 bnr 397 m fl Schweigårdsvei

Hei.

Har dere noen tegninger av planlagt bebyggelse slik at det er mulig å se hva som er endret fra planene som ble lagt ut i juni 2013.

Hvis dere har vil det være fint å få de tilsendt. Tegningene kan sendes på e-post til : iosterbo@online.no

Mvh

Inger-Elin Østerbø

Anja Vik

Fra: Anja Vik
Sendt: tirsdag 2. januar 2018 10:17
Til: 'jannesorum@gmail.com'
Emne: SV: Ang. Ref. ard17026

Hei.

Viser til deres merknad under.

Vi søker på dette tidspunkt innspill til oppstart av planarbeidet. Informasjonen dere etterspør (plassering av bygg og høyder) er på dette tidspunkt ikke fastsatt.

En vil i den kommende planprosessen avklare detaljene som du etterspør under, frem til vi har at planforslag klart til 1.gangs behandling. Dette planforslaget vil bli behandlet i kommunen og lagt ut til offentlig ettersyn. Dere vil da få tilsendt informasjon med brev, og dere vil få muligheten til å komme med innspill til de konkrete løsningene i planforslaget. Det vil da være utarbeidet snitt og andre tegninger dere kan studere.

Vi anbefaler dere på dette tidspunktet å sende inn en merknad med kommentarer dere måtte ha tidlig i planprosessen.

Med beste helsing
Anja Vik
Ingeniør · Arealplanleggar

Ard arealplan as
Nygårdsgaten 114 · 5008 Bergen
Tlf: 55 31 95 00 · Mob: 454 48 769

www.ardarealplan.no
www.facebook.com/ArdArealplan/

-----Opprinnelig melding-----

Fra: Gmail [mailto:jannesorum@gmail.com]
Sendt: 31. desember 2017 11:37
Til: post <post@ardarealplan.no>
Emne: Ang. Ref. ard17026

Hei,

Borettslaget vårt, Astrups vei 31&35 vil bli veldig berørt av reguleringsplanen som er under planlegging.

Vi ynskjer å få tilsendt snitt frå plamleggingsmodellen, for å kunne sjå konsekvensane for våre bebuarar.

Vi ynskjer å vite nøyaktig plassering av bygget på eigedommen, samt høgde.

Mvh
Janne Sørum
Styreleiar
Borettslaget Astrups Vei 31&35

Husbyggernes Innkjøpskontor a/s. Tytebærbrekko 2, 5353 Straume (epost: husbygg@husbygg.as)

Byplanavdelingen, Bergen kommune. Allehelgens gate 5. Postboks 7700, 5020 Bergen (postmottak.planogbygg@bergen.kommune.no)

Vi viser til mottatt brev 12.10.17 fra Husbyggernes Innkjøpskontor via Vestbo. Vedlegg; Notat fra oppstartsmøte –reguleringsplanarbeid. Ref. saksnummer 201719196.

Sak: Vedrørende notat fra oppstartsmøte reguleringsplanarbeid gnr. 160 bnr. 398 mfl. Schweigårds vei.

Husbyggernes Innkjøpskontor a/s har som utbygger hatt oppstartsmøte med Bergen kommune vedrørende regulering og utbygging av boliger av naboeiendommene Gnr. 160 Bnr. 397 og 398. Påstående bygningsmasse er planlagt revet og planer om nye boliger er under arbeid. Utbygger ønsker å få tilkjørsel til sitt parkeringsanlegg over eiendommen til Stiftelsen Fridalen eldreboliger, Schweigårdsvei 51 (Gnr/bnr. 160/396.)

Styret for Stiftelsen Fridalen eldreboliger kan ikke akseptere at utbygger får løst sin atkomst til parkeringskjeller over parkeringsplass til gnr/bnr 160/396, jvf. Punkt 4.10 Trafikk. Dette forslaget ser vi som en klar forringelse av bomiljøet til eldreboligene.

Vi er kjent med at utbygger har fått tillatelse til å kjøpe naboeiendommen til gnr/160 brn. 397 og 398, på nedsiden mot Bendixensvei. Dette gir mulighet for parkering til nye planlagte boliger direkte fra Bendixensvei.

Vennlig hilsen

Stiftelsen Fridalen Eldreboliger

Terje Steen Edvardsen

Styreleder

Bergen 14.10.2017